

RUOVEDEN JA VIRTAIN KOTOUTTAMISOHJELMA 2016–2018

"Koti on siellä, missä sydän on!"

Ruoveden KH 23.5.2016

Ruoveden KV 30.5.2016

SISÄLLYS

JOHDANTO	3
ESIPUHE KUNTIEN JOHDOLTA.....	5
TILASTOJA.....	6
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ	12
1. MAAHANMUUTTAJAN KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT TOIMENPITEET	13
1.1. Perustieto suomalaisesta yhteiskunnasta	13
1.2. Ohjaus ja neuvonta	13
1.3. Kielipalvelujen järjestäminen	14
1.4. Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma	14
1.5. Kotoutumiskoulutus	16
1.6. Taloudellinen tuki kotoutumisaikana.....	16
1.7. Muut kotoutumista tukevat toimenpiteet	16
2. LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT	17
2.1. Neuvolat.....	18
2.2. Varhaiskasvatus	18
2.3. Esiopetus	19
2.4. Valmistava opetus, perusopetus ja S2-opetus	19
2.5. Oman äidinkielen ja uskonnon opetus.....	20
2.6. Toisen asteen koulutus.....	21
2.7. Nuorisotyö.....	22
3. AIKUISTEN PALVELUT	23
3.1. Maahanmuuttajien työllistyminen	23
3.2. Työvoimapalvelut.....	24
4. KAIKILLE IKÄRYHMILLE YHTEISIÄ PALVELUJA	24
4.1. Sosiaali- ja terveystalvet	24
4.2. Asuminen	25
4.3. Vapaa-aikatoimi	26
4.4. Kolmannen sektorin toimijat.....	26
5. MONIALAINEN YHTEISTYÖ.....	27
5.1. Maistraatti	27
5.2. Poliisi.....	28
5.3. Kansaneläkelaitos, Kela	28
5.4. ELY-keskus.....	29
6. KOTOUTTAMISTYÖRYHMÄ	29
7. HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ	31
LIITE 1: Pirkanmaan tulkikeskuksen ohjeet tulkin tilauksesta ja käytöstä	31

JOHDANTO

MAAHANMUUTTAJAT KUNTALAISINA

Kotouttamisen lähtökohtana on aina kuntastrategia ja vaikka siinä ei erikseen mainittaisikaan maahanmuuttajia linjausten kohderyhmänä, kuntalaisia koskevat linjaukset koskevat myös maahanmuuttajia. Maahanmuuttajat ovat kuntalaisia, mikäli ao. kunta on heidän kotipaikakseen kirjattu ja kaikki linjaukset koskien lapsia, varhaiskasvatusta, terveyttä, sivistystointia tai vanhuksia, koskevat myös heitä. Kunnassa tulee olla **kotouttamisohjelma**, jotta maahanmuuttajien kotoutumista tuettaisiin kunnan kaikkien toimijoiden yhteistyönä.

Syksyllä 2015 Ruovedelle avattiin Jäminkipohjaan SPR:n vastaanottokeskus, jonka asiakkaiksi saapui yhteensä noin 300 turvapaikanhakijaa, pääosin lapsiperheitä. Heidät asutettiin varsin nopeasti Jäminkipohjan ja Visuveden kyliin. Suurimmat syksyllä saapuneet kansalaisuusryhmät Ruovedellä ovat irakilaiset, syyrialaiset, afgaanit ja nigerilaiset. Kouluikäisten lasten perusopetukseen valmistava opetus aloitettiin välittömästi kahdessa kyläkoulussa.

Ennestään Ruovedellä asui muutamia kymmeniä maahanmuuttajia. Venäjän ja viron kielet olivat suomen kielen ohella puhutuimmat vieraat kielet. Yhteensä kunnassa oli aiemmin edustettuna 15 eri kieltä ja 17 kansalaisuutta Euroopasta, Afrikasta ja Aasiasta. Maahanmuutto voidaan nähdä yhtenä keinona elvyttää väestöltään vanhenevaa kuntaa, sillä maahanmuuttajien enemmistö on nuorta, työikäistä väestöä. Palveluja rakentamalla ja kehittämällä maahanmuutto mahdollistuu ja muuttajien viihtyminen taataan.

Ruovedellä on tehty lautakuntapäätös, jonka mukaan kunnassa valmistellaan:

- Suunnitelma perusopetuksen valmistavan opetuksen jatkamiseksi syksyllä 2016
- Integroitisuunnitelma niiden oppivelvollisuusikäisten oppilaiden koulunkäynnin osalta, joiden valmistavan opetuksen tuntimäärät ovat täyttyneet
- Suunnitelma nuorten aikuisten perusopetuksen valmistavan opetuksen järjestämisestä

[Laki kotoutumisen edistämisestä \(30.12.2010/1386\)](#) tuli voimaan 1.9.2011. Lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja kaikkien maahanmuuttajien mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

Lain mukaan kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajille tässä laissa tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on huolehdittava myös oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamisessa.

Alkuperäinen kotouttamisohjelma on laadittu Ruoveden ja Virtain yhteisen kotouttamistyöryhmän toimesta ja se on päivitetty Ruoveden kunnan osalta keväällä 2016. Alkuperäisessä työryhmässä ovat olleet edustettuina kuntien sivistys, sosiaali- ja terveystoimien lisäksi Pirkanmaan TE -toimisto sekä Pirkanmaan ELY-keskus. Ohjelman on koonnut ESR-rahoitteisen Alueellisen maahanmuuton kehittämishankkeen (ALMA) aluekoordinaattori Katariina Tcheuffa. Kotouttamistyöryhmä huolehtii jatkossa kotouttamisohjelman päivityksestä vähintään neljän vuoden välein. Ruoveden kunnan osalta vuoden 2016 päivityksestä on vastannut sivistystoimenjohtaja Riitta Juusenaho ja ELY-keskuksen Kotona Suomessa – hankkeen aluekoordinaattori Katariina Tcheuffa.

Kotouttamisohjelma sisältää jokaisen osion kohdalla mahdollisuuksien mukaan hyperlinkkejä lisätietoon, johon työntekijät voivat halutessaan perehtyä. Työ- ja elinkeinoministeriön alaisuuteen perustetun Kotouttamisen Osaamiskeskuksen sivustolle on koottu keskitetysti maahanmuutto- ja kotouttamistyön tueksi tarkoitettua materiaalia. Lisäksi osaamiskeskuksen uutiskirje on keskeinen tiedotuksen väline.

Lisätietoja

- Maahanmuuttopäällikkö Marja Huttunen, Pirkanmaan ELY-keskus
maiya.huttunen@ely-keskus.fi (henkilö vaihtuu 23.5.2016)
- Maahanmuuttoasiantuntija Elina Wallin-Mattila, Pirkanmaan ELY-keskus
elina.wallin-mattila@ely-keskus.fi, puh. 0295 036 065
- Aluekoordinaattori Katariina Tcheuffa, Kotona Suomessa –hanke (ESR)
katariina.tcheuffa@ely-keskus.fi, puh. 0295020946

ESIPUHE KUNTIEN JOHDOLTA

Kunnan on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kuntien valtuustoissa. Kotouttamisohjelma tullaan ottamaan huomioon kuntalain (365/1995) 65§:n talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Meillä kunnilla on vastuu siitä, että kuntamme palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajalle. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi meidän on huolehdittava myös oman henkilöstömme kouluttamisesta kotoutuksen tarpeet huomioiden. Maahanmuuttajalle on pystyttävä tarjoamaan hänen tarvitsemansa palvelut eri sektoreilla ja tarvittaessa tarjottava esimerkiksi tulkkauspalveluja, mikäli yhteistä kieltä ei löydy. Kuntien maahanmuuttajille tuottamat palvelut liittyvät sosiaali -ja terveydenhuollon palveluihin, sivistyspalveluihin, vapaa-aikatoimeen sekä asumiseen. Kolmannen sektorin toimijat ovat tärkeä tuki kunnille kotouttamisessa, sillä heidän kauttaan järjestöt, yhdistykset ja seurakunnat tuottavat erilaisia toimintoja, joilla tuetaan maahanmuuttajien kotoutumista. Tämän lisäksi seurakunnat järjestävät aktiivisesti toimintaa. Monialaisessa yhteistyössä kunnat tekevät kotouttamisen yhteydessä tiivistä yhteistyötä mm. poliisin, maistraatin, Kelan sekä ELY-keskuksen kanssa.

Ruoveden kunnan ja Virtain kaupungin yhteinen kotouttamisohjelma on laadittu yhteistyössä kuntien viranhaltijoiden, 3.sektorin, ELY-keskuksen sekä TE-toimiston edustajien kanssa. Yhteisen kotouttamisohjelman laatiminen on luontevaa, sillä molempien kuntien ulkomaalaisten prosentuaalinen osuus on samaa luokkaa ja palvelutarjonta maahanmuuttajille molemmissa kunnissa samankaltaista.

Sekä Ruovedellä että Virroilla on myönteisiä käytännön kokemuksia kotouttamisesta. Tämä kokemus osoittaa, että kuntatasolla kotouttamisessa tarvitaan hyvää yhteistyötä elinkeinotoimen ja ammatillisen koulutuksen kanssa. Kotouttamisohjelman avulla toivomme pystyvämme tarjoamaan hyvät palvelut maahanmuuttajille ja helpottamaan heidän kotiutumistaan kuntiimme. Haluamme olla aktiivisesti tukemassa suomen kielen opiskelua, koulutusta, työllistymistä sekä maahanmuuttajien osallistumista kuntiimme kulttuuri -ja vapaa-ajantoimintaan.

Eeva Kyrönviita

Vesa Haapamäki

Kunnanjohtaja
Ruoveden kunta

Kaupunginjohtaja
Virtain kaupunki

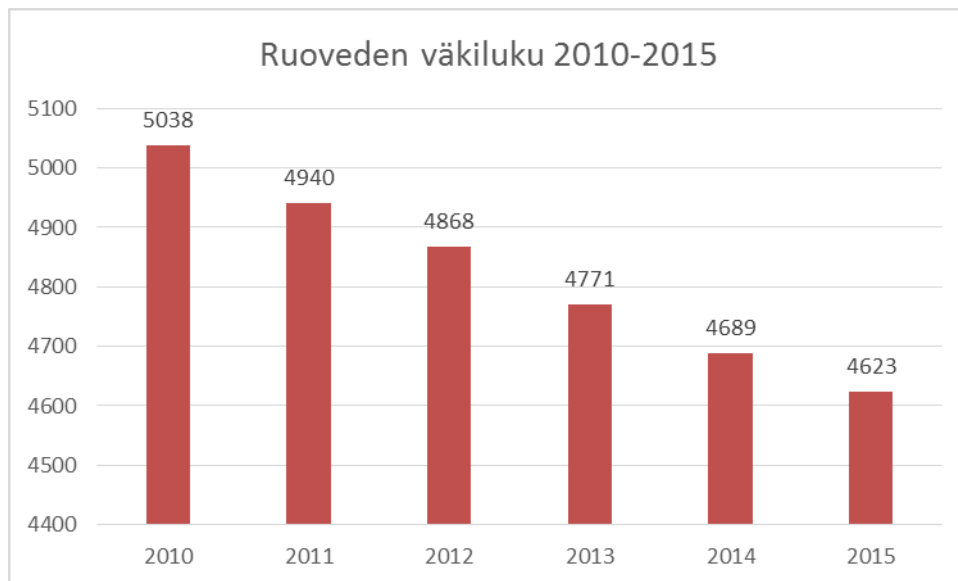
TILASTOJA

Pirkanmaan kuntien väkiluku/vieraskielisten kuntalaisten määrä sekä prosenttiosuus 31.12.2015

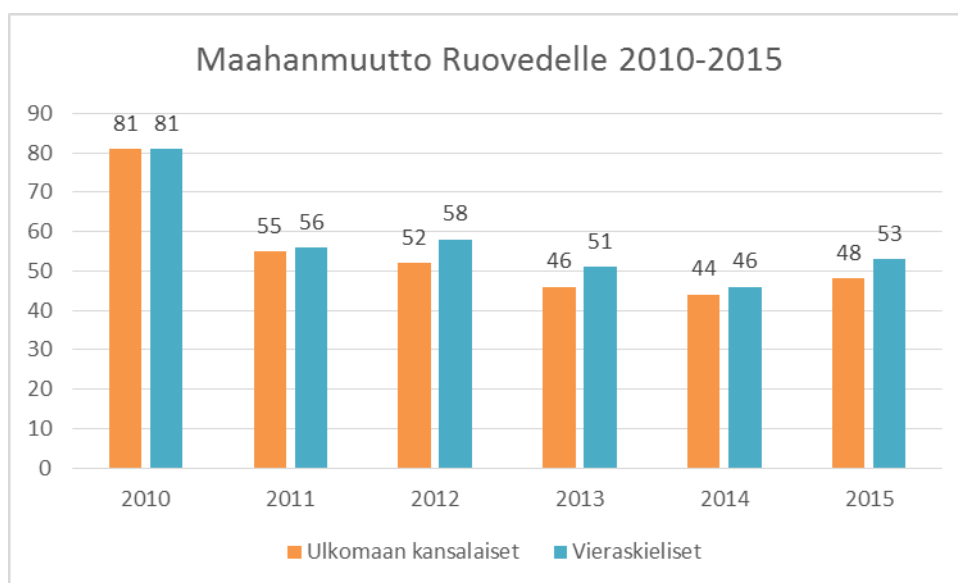

Pirkanmaan kuntien väkiluku ja vieraskielisten kuntalaisten osuus näkyvät kartalla absoluuttisena lukuna ja prosenttilukuna. Vieraskielisillä tarkoitetaan henkilöä, jonka äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame.

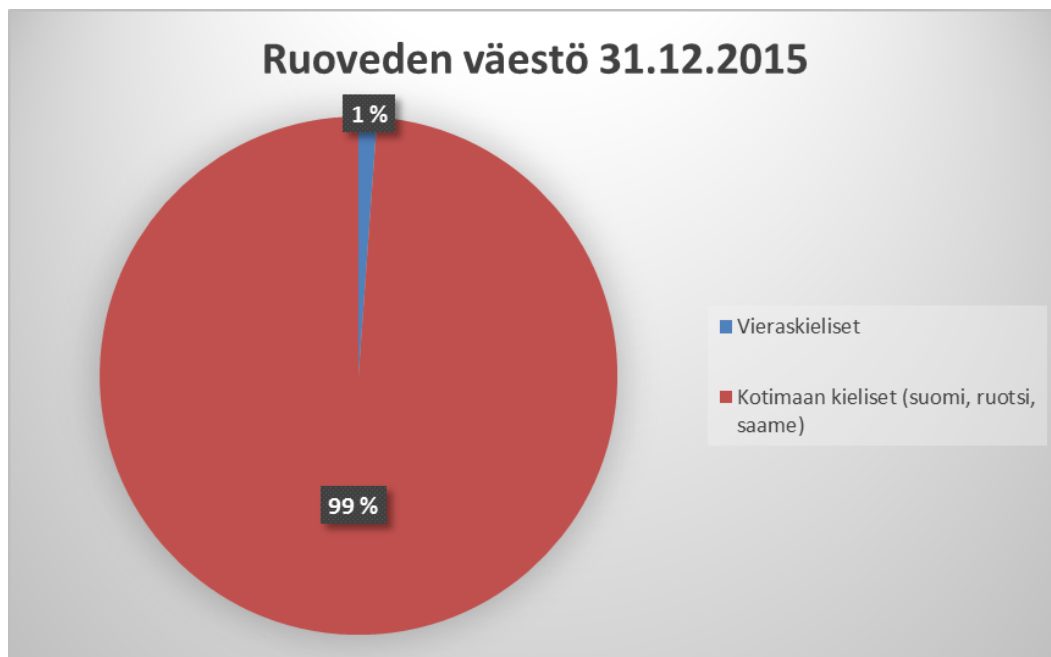
Tilastoissa eivät näy vuoden 2015 syksyllä Ruovedelle saapuneet turvapaikanhakijat, vaan ainoastaan pysyvästi kunnassa asuvat henkilöt, joilla on oleskelulupa/rekisteröity oleskeluoikeus.

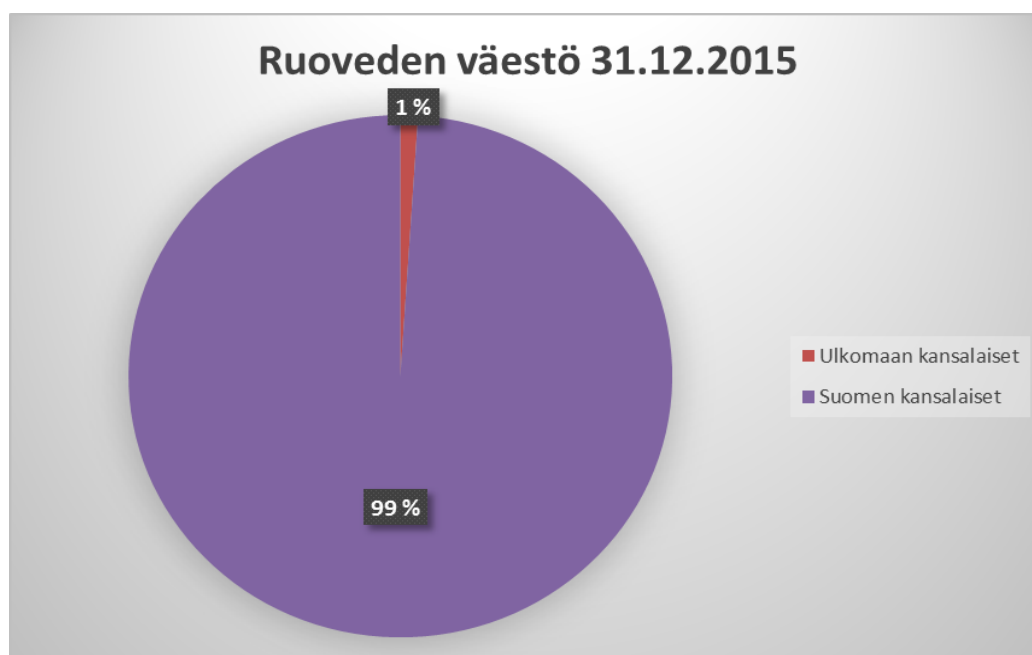
Ruoveden väkiluku on jatkanut laskuaan, vaikkakin vuosien 2014–2015 aikana asukasmäärän väheneminen näyttää hidastuneen.

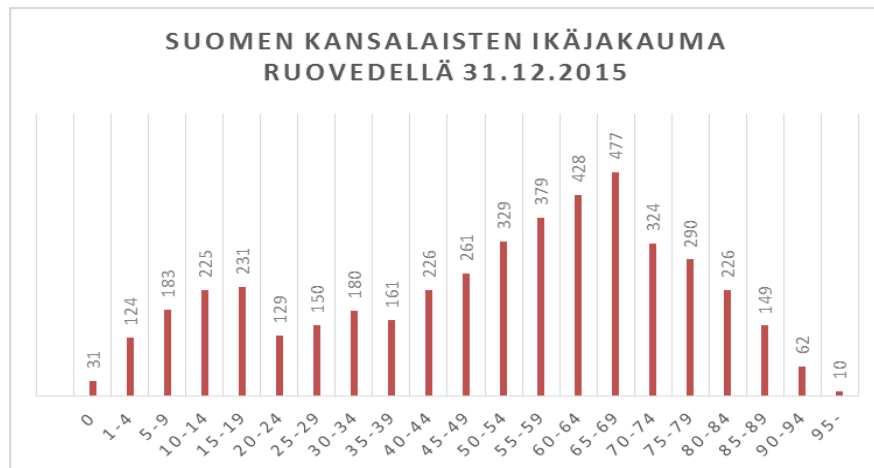

Vieraskielisten ja ulkomaan kansalaisten osuus koko Ruoveden kunnan väestöstä on hienoisessa kasvussa. Venäjän ja viron kielet ovat suomen kielen ohella puhutuimmat vieraat kielet. Yhteensä kunnassa on edustettuna 15 eri kieltä ja 17 kansalaisuutta Euroopasta, Afrikasta ja Aasiasta.

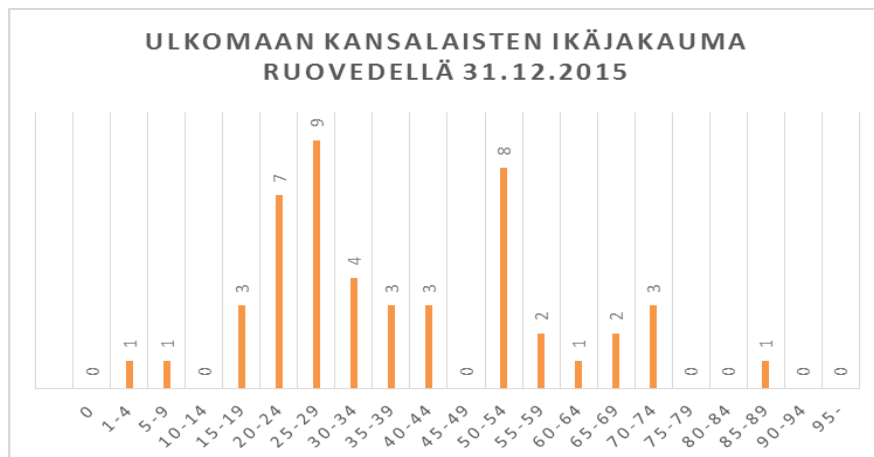

Ruoveden kunnan koko väestöstä vieraskielisten osuus vuonna 2015 oli 1 %.
Samoin kunnan koko väestöstä 1 % oli ulkomaan kansalaisia.

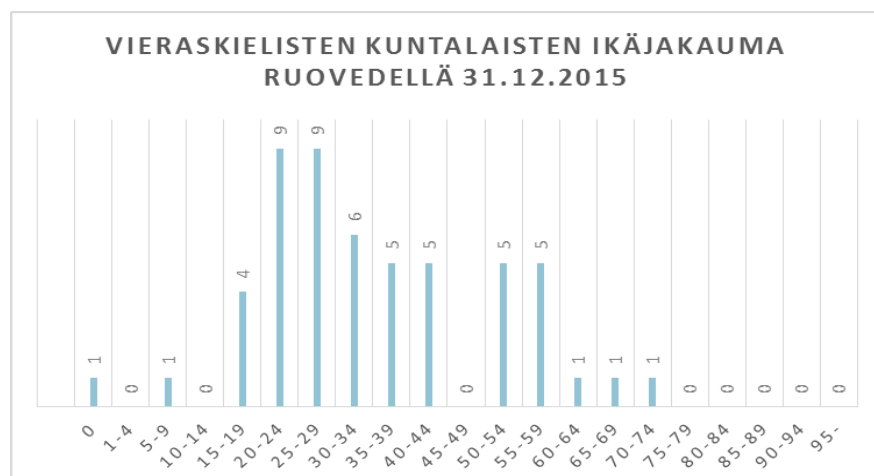

Valtaosa Ruoveden kunnan asukkaista on 50–69 -vuotiaita. Suurinta ikäryhmää edustavat 65-69 -vuotiaat. Huomattavaa on, että vuonna 2015 kunnassa oli 62 90-94-vuotiaasta sekä kymmenen yli 95-vuotiaasta kuntalaista.

Ulkomaan kansalaisten ikäjakauma vaihtelee, mutta valtaosa heistä on alle 54-vuotiaita.

Vieraskielisten kuntalaisten ikäjakauma painottuu myös nuoriin 19–44 -vuotiaisiin.

Pirkanmaan kunnat/väkiluku ja ulkomaan kansalaisten osuus v. 2015		
Tilastoissa eivät näy vuoden 2015 syksyllä Suomeen saapuneet turvapaikanhakijat, vaan ainoastaan pysyvästi kunnassa asuvat henkilöt, joilla on oleskelulupa/rekisteröity oleskeluoikeus.		
	31.12.2015	
	Väestö yhteensä	Ulkomaan kansalaiset
PIRKANMAAN MAAKUNTA	506114	14208
Akaa	17043	249
Hämeenkyrö	10667	109
Ikaalinen	7207	100
Juupajoki	1988	11
Kangasala	30607	389
Kihniö	2038	24
Lempäälä	22536	311
Mänttä-Vilppula	10604	192
Nokia	33162	507
Orivesi	9408	108
Parkano	6766	105
Pirkkala	18913	391
Punkalaidun	3049	78
Pälkäne	6676	120
Ruovesi	4623	53
Sastamala	25220	512
Tampere	225118	9697
Urjala	4928	98
Valkeakoski	21332	563
Vesilahti	4489	48
Virrat	7002	121
Ylöjärvi	32738	427
Lähde : Tilastokeskus		

Pirkanmaan väestöllinen huoltosuhde 2015	
	Väestöllinen huoltosuhde
PIRKANMAAN MAAKUNTA	57,7
Akaa	65,3
Hämeenkyrö	65,6
Ikaalinen	74,3
Juupajoki	77,2
Kangasala	63,8
Kihniö	73
Lempäälä	63,3
Mänttä-Vilppula	77
Nokia	63
Orivesi	75,7
Parkano	76,4
Pirkkala	60
Punkalaidun	77,8
Pälkäne	74,7
Ruovesi	83,9
Sastamala	70,9
Tampere	47,2
Urjala	74,6
Valkeakoski	68,8
Vesilahti	66,4
Virrat	84,5
Ylöjärvi	62,7
Lähde: Tilastokeskus	

Huoltosuhde tarkoittaa yleisesti tilastoidun työvoiman ulkopuolella olevien määrää suhteessa varsinaisen työvoiman määrään.

Väestöennuste Ruovesi ja Virrat 2003-2040						
Vuosi	2003	2005	2010	2020	2030	2040
Ruovesi	5457	5333	5070	4680	4442	4210
Virrat	7982	7755	7260	6609	6174	5747
Lähde: Tilastokeskus						

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Ruoveden kunnan väestömäärä tulee pienenemään tasaisesti seuraavina vuosikymmeninä.

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ

Maahanmuuttaja	Yleiskäsite, jota käytetään kuvaamaan kaikkia maahan muuttaneita henkilöitä.
Ulkomaalainen	Suomen oikeuden kannalta henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen.
Siirtolainen	Henkilö, joka muuttaa pysyvässä tarkoituksessa toiseen maahan hankkiakseen sieltä toimeentulonsa.
Pakolainen	Henkilö, joka on kotimaansa ulkopuolella ja jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansalaisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta (YK:n pakolaisen oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen mukaan). Pakolaisiksi kutsutaan Suomessa yleensä myös henkilöitä, jotka ovat saaneet jäädä maahan suojelun tarpeen vuoksi tai humanitaarisista syistä.
Turvapaikanhakija	Henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskelulupaa vieraasta maasta. Hakijalla on oikeus oleskella vastaanottokeskuksessa hakemuksen käsittelyn ajan. Työnteko-oikeus 3-5kk hakemuksen jättämisestä.
Kiintiöpakolainen	Henkilö, jolla on YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun myöntämä pakolaisen asema ja jolle on myönnetty maahantulolupa vuosittain valtion tulo- ja menoarvion yhteydessä päätettävän pakolaiskiintiön puitteissa. Suomen vuosittainen kiintiö on 750.
Paluumuuttaja	Ulkosuomalainen, joka on pidemmän tai lyhyemmän ajanjakson asunut Suomen rajojen ulkopuolella ja palaa Suomeen. Suomessa paluumuuttajakäsitettä sovelletaan entisiin ja nykyisiin Suomen kansalaisiin sekä entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleviin henkilöihin kuten inkerinsuomalaisiin, joilla on suomalainen syntyperä.
Kotouttaminen	Viranomaisten ja muiden tahojen järjestämät toimenpiteet, joilla edistetään ja tuetaan maahanmuuttajien kotoutumista.
Kotoutuminen	Kotoutuminen on yksilöllinen prosessi, jossa maahanmuuttajat osallistuvat ja liittyvät yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään. Kotoutumisprosessi on ylisukupolvinen prosessi, jolla tarkoitetaan sitä, että maahanmuuttajan oma kulttuuristausta vaikuttaa myös seuraaviin sukupolviin, vaikka he olisivatkin syntyneet ja kasvaneet uuden kulttuurin keskellä. Perheenjäsenten kotoutuminen on usein myös eriaikaista. Minkälaista tukea ja ohjausta tarvitaan ja kuinka pitkän ajan, riippuu kotoutujan taustasta (kotimaa ja maan tilanne, koulutustausta, elämäkokemukset), iästä, omista tavoitteista ja maahanmuuton syistä. Ihmisen perustarpeisiin kuuluvat kulttuurista riippumatta yhteisöön kuulumisen ja hyväksytyksi tulemisen tarve. Fyysisten perustarpeiden (asuminen, ruoka, vaatteet) tyydyttämisen lisäksi maahanmuuttaja tarvitsee tukea sosiaalisen yhteisön löytämiseen ja siinä hyväksytyksi tulemiseen. Tärkeä elementti kotoutumisprosessissa on oman etnisen identiteetin, kielen ja kulttuurin säilyttäminen ja harjoittaminen.

1. MAAHANMUUTTAJAN KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT TOIMENPITEET

Työ- ja elinkeinoministeriön vuoden 2012 [maahanmuuttajabarometrin](#) mukaan maahanmuuttajat kokevat kotoutumisen kannalta tärkeimmiksi tekijöiksi työn, suomen tai ruotsin kielen taidon, turvallisuuden ja terveyspalvelut. Erittäin tärkeitä asioita ovat lisäksi sopiva asunto sekä lasten pääsy kouluun tai opiskelemaan. Kyselyyn vastanneet käyttävät julkisista palveluista eniten liikunta- ja kirjastopalveluja sekä Kelan palveluja. Parhaiten heidän tarpeisiinsa vastasivat lasten päivähoito- ja neuvolapalvelut, nuorten harrastustoimintaan liittyvät palvelut sekä kirjasto-, liikunta- ja kulttuuripalvelut. Kuitenkin yli puolet vastaajista koki saaneensa melko vähän, vähän tai ei lainkaan tietoa tarjolla olevista palveluista.

1.1. Perustieto suomalaisesta yhteiskunnasta

Viranomaiset ovat velvollisia antamaan maahanmuuttajalle tietoa suomalaisesta palvelujärjestelmästä sekä hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja työelämässä. Kaikille Suomeen muuttaville annetaan [Perustietoa Suomesta](#) -aineisto oleskelulupapäätöksen tiedoksiannon, oleskeluoikeuden rekisteröinnin, oleskelukortin myöntämisen tai kotikunta- ja väestötietojen rekisteröinnin yhteydessä. Opas löytyy internetistä suomen, ruotsin, englannin, venäjän, espanjan, ranskan, kiinan, arabian, persian, somalin sekä thain kielellä. Kuntien sivuilta löytyy opassivuilla ohjaava Perustietoa Suomesta –linkki.

Perustietoa maahanmuuttajille yhteiskunnan toiminnasta ja mahdollisuuksista Suomessa löytyy suomen lisäksi 11 eri kielellä myös [Infopankin](#) sivuilta. Linkki Infopankin sivuille on kuntien omilla nettisivuilla. Infopankin yhteydessä toimii sähköinen [Finnishcourses.fi](#) –kurssihakupalvelu, josta löytyvät Pirkanmaalla järjestettävät kaikille avoimet suomen kielen kurssit. Kurseja voi hakea suomeksi, englanniksi ja venäjäksi sekä kurssipaikan että kurssitason mukaan. Finnishcourses.fi:stä löytyvät kurssien kurssipaikka ja -aika, tasovaatimukset, hinta ja ilmoittautumisohjeet. Kurseille ilmoittaudutaan kunkin koulutuksenjärjestäjän oman ilmoittautumisjärjestelmän kautta. Myös lisätiedot kursseista kysytään suoraan koulutuksenjärjestäjiltä. Koulutuksenjärjestäjissä on muiden muassa alueen työväen- ja kansalaisopistoja, järjestöjä sekä seurakuntia. Työvoimakoulutuksina järjestettävistä suomen kielen kursseista tiedottavat jatkossakin paikalliset TE-toimistot.

Pirkanmaan TE-toimiston kotisivuilla on maahanmuuttajille tietoa ja hyödyllisiä linkkejä. Informaatiota, opastusta ja ohjausta antavat myös valtakunnallinen Työlinja ja Pirkanmaan TE-toimiston cc-palvelu. TE-toimistosta on saatavissa myös kotoutumiseen liittyvää kirjallista materiaalia.

1.2. Ohjaus ja neuvonta

Kaikilla viranomaisilla on velvollisuus ohjata ja neuvoa uusia kuntalaisia toimialaansa liittyvissä asioissa ja palveluissa sekä ohjata tarpeen vaatiessa eteenpäin. Alkuvaiheessa maahanmuuttajan tuen ja ohjauksen tarve on suuri, koska kieli on vielä vieras. Suomalainen yhteiskuntajärjestelmä on hyvin erilainen verrattuna monien muiden maiden järjestelmiin ja myös se tuottaa vaikeuksia. Erilaiset kulttuuriset tavat, arvot ja käsitykset voivat varsinkin alkuvaiheessa saada aikaan väärinkäsityksiä.

Kunta voi hankkia ostopalveluna omakielistä neuvontaa [Maahanmuuttajainfo Mainio](#)sta (Tuomiokirkonkatu 12, 33100 Tampere, puh. 040 806 2526 ja 040 806 2527, sähköposti: [maahanmuuttajainfo\(at\)tampere.fi](mailto:maahanmuuttajainfo(at)tampere.fi)). Omakielinen neuvoja tulee kuntaan kertomaan asiakkaan omalla kielellä valtion ja kunnan palveluista, maahanmuuttoprosessista ja kotoutumisesta tai lähtee mukaan esimerkiksi eri virastoihin. Neuvonta palvelee asiakkaita Tampereella ja antaa opastusta esimerkiksi asumiseen, työhön, koulutukseen ja terveyteen liittyvissä kysymyksissä. Asiakkaita palvelee 12 neuvojaa, 17 eri kielellä. Kaikki neuvotat palvelevat asiakkaita myös suomeksi.

Hyödyllisiä linkkejä:

- [Oikeilla neuvoilla oikeaan paikkaan – Suosituksia ja hyviä käytäntöjä maahanmuuttajien neuvonnan kehittämiseen \(TEM\)](#)
- [Kun kulttuurit tulevat tiskille – opas kulttuurien väliseen osaamiseen asiakaspalvelussa \(ELY-keskus\)](#)

1.3. Kielipalvelujen järjestäminen

Kielipalveluilla tarkoitetaan käännös- ja tulkkipalveluja. Kotoutumista edistävässä laissa (1386/2010) sekä hallintolaissa (434/2003) säädetään, että viranomaisen on järjestettävä tulkitseminen ja kääntäminen asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta, jos asianosainen ei osaa viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä; tai asianosainen ei vammaisuuden tai sairauden perusteella voi tulla ymmärretyksi. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota asianosaisen voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän. Ulkomaalaislain (301/2004) lupahallintoasioita koskevasta tulkitsemisesta säädetään ulkomaalaislain pykälissä 10 ja 203. **Kielipalveluja tulee käyttää erityisesti maahantulon alkuvaiheessa sekä silloin, kun on päätettävä maahanmuuttajan oikeuksista, etuuksista ja velvollisuuksista tai kun asian selvittäminen muutoin sitä vaatii.**

Hallintolain 13 §:ssä säädetään tulkin ja kääntäjän salassapitovelvollisuudesta. Tulkki tai kääntäjä ei saa luvattomasti ilmaista tulkitsemistilanteessa tietoonsa saamaansa luottamuksellista tietoa. Tulkin tai kääntäjän tehtävänsä hoitamista varten muutoin saamia tietoja koskevaan salassapitovelvollisuuteen ja hyväksikäyttökieltoon sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) silloinkin, kun tietoja on saatu muulta kuin asiaa käsittelevältä viranomaiselta.

Tulkin varaa se työntekijä, joka tulkkia tarvitsee. Tilaajalla on kielipalveluita käyttäessään vastuu laadukkaiden ja ammatillisten palveluiden käyttämisestä. Asiakkaan oikeuksien, taloudellisten etujen tai lainmukaisten velvollisuuksien ollessa kyseessä on ensiarvoisen tärkeää että tulkki on ammatillinen ja pätevä. **Siksi on aina käytettävä ammattitulkkia viranomaisasioinneissa, ei koskaan lasta, lähiomaista tai tuttavaa.** Tulkattuun tapaamiseen on varattava vähintään kaksinkertainen aika normaaliin verrattuna.

Tulkki- ja käännöspalveluja tuottavat alueelliset tulkkikeskukset. Pirkanmaan alueella tulkkiauspalveluja tarjoaa [Pirkanmaan tulkkikeskus](#). Tulkkiauspalvelujen saatavuutta sekä huomattaviakin säästöjä voidaan saavuttaa käyttämällä etä- ja puhelintulkkiausta. Kaikissa tulkkikeskuksissa on mahdollisuus sekä puhelin- että videotulkkaukseen. Puhelintulkkiaus onnistuu parhaiten hyvälaatuisella kaiutinpuhelimella. Muita hyödyllisiä ohjeita tulkin tilaamisesta ja käytöstä saa esimerkiksi [Pirkanmaan Tulkkikeskuksen esitteestä](#), joka ovat tämä ohjelman liitteessä 1.

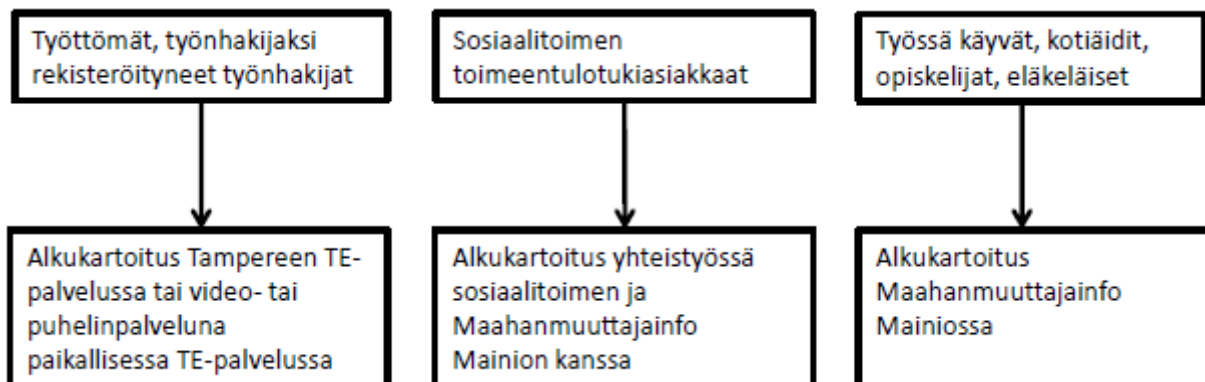
Jokainen hallintokunta vastaa itse tulkkiauskustannuksista niiden maahanmuuttajien osalta, joiden kohdalla kunta ei saa valtiolta korvausta pakolaisaseman perusteella. **Pakolaisasiakkaiden tulkkipalvelut korvataan kunnille valtion varoista ilman aikarajaa kansalaisuuden saamiseen saakka.** Paluumuuttajien osalta korvauksia saadaan kuuden kuukauden ajalta.

1.4. Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma

Kotoutumista edistävän lain mukaan maahanmuuttajalla on oikeus alkukartoitukseen. Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Alkukartoitukseen sisältyy alkuhaastattelu ja tarvittaessa tarkentavia toimenpiteitä. Parhaimmillaan alkukartoitus on vuorovaikutteinen tapahtuma, jonka avulla maahanmuuttaja saa tarvitsemansa tiedot esim. koulutus- ja työllistymismahdollisuuksista heti Suomeen muuton alkuvaiheessa alkuhaastattelun aikana. Alkukartoitukseen perustuen arvioidaan tarve maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmaan. Tähän

vaikuttavat henkilön tarve kotoutumiskoulutukseen, omaehtoiseen opiskeluun, ym. kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin.

Työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen jokaiselle maahanmuuttajalle, joka on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi. **Kunnan sosiaalipalvelut** käynnistävät alkukartoituksen yhteistyössä Maahanmuuttajainfo Mainion kanssa jokaiselle maahanmuuttajalle, joka on sosiaalitoimen asiakas ja saa muuta taloudellista tukea kuin tilapäistä toimeentulotukea. Alkukartoitus voidaan tehdä myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan (työssä käyvät, kotiäidit, opiskelijat, eläkeläiset, tms.). Näissä tapauksissa alkukartoitukset hankitaan ostopalveluna Maahanmuuttajainfo Mainiosta. **Alkukartoituksen järjestäjä ohjaa asiakkaan tarvittaessa saamaan muun viranomaisen tai palvelujen järjestäjän palveluita.**

Alkukartoitus ja ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan useimmiten samalla kertaa. Kutsu kartoitukseen ja suunnitelmaan lähetetään kahden kuukauden kuluessa TE-asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä. Käytännössä TE-toimisto pyrkii lähettämään ajanvarauskutsun noin kahden viikon kuluessa rekisteröitymisestä TE-toimiston asiakkaaksi (tulkitilanteesta riippuen). Rekisteröityminen työttömäksi työnhakijaksi tapahtuu verkossa. Mikäli se ei ole mahdollista, voi rekisteröityä käymällä lähimmässä TE-palvelussa, jossa asiakas täyttää ilmoittautumislomakkeen ja liittää mukaan kopion oleskeluluvasta ja passista. Pirkanmaan TE-toimistossa alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat laaditaan Tampereen toimipaikassa (Pellavatehtaankatu 25). Asiakastapaamiseen kutsutaan tarpeen mukaan sosiaalityöntekijä ja tulkki.

Alkukartoituksessa selvitetään seuraavia työllistymiseen, opiskeluun ja kotoutumiseen liittyviä valmiuksia:

- luku- ja kirjoitustaito
- suomen kielen taito
- opiskelutaidot ja -valmiudet
- aikaisempi koulutus ja työkokemus
- erityistaitoihin liittyvä osaaminen ja muut vahvuudet
- omat työllistymis- ja koulutustavoitteet
- elämäntilanne ja siitä johtuvat palvelutarpeet

Alkukartoituksen yhteydessä TE-toimisto tai kunta arvioi, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelman. Pirkanmaan TE-toimisto tekee kotoutumissuunnitelman henkilölle, joka on työtön työnhakija. Sosiaalitoimi laatii kotoutumissuunnitelman maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea.

Kotoutumissuunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään huomiota, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumiskoulutusta, omaehtoista opiskelua tai muita toimenpiteitä kotoutumisen tueksi.

Kotoutumissuunnitelma voidaan tehdä myös maahanmuuttajalle, jonka on alkukartoituksen perusteella arvioitu tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi, kuten opiskelijalle, työssä olevalle tai kotona lapsiaan hoitavalle henkilölle.

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan.

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä ja se laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi. Kotouttamissuunnitelmaan oikeuttava enimmäisaika on kolme vuotta.

Kotoutumissuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan. Suunnitelmaa tarkistetaan esimerkiksi kurssin tai harjoittelujakson päättyessä ja vähintään kerran vuodessa.

Kunnat laskuttavat Pirkanmaan ELY-keskukselta 700 euroa kutakin kunnan tekemää alkukartoitusta kohti. Kunnalle aiheutuneiden kustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että kunta järjestänyt ainakin alkuhaastattelun.

Esimerkkejä alkukartoituksen hyvistä käytännöistä muualla Suomessa: [Alkukartoituksen avuksi – Esimerkkejä kotoutumislain mukaisen alkukartoituksen hyvistä käytännöistä \(TEM\)](#)

1.5. Kotoutumiskoulutus

Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena, mutta sitä voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna. Työvoimakoulutuksena toteutettavat kotoutumiskoulutukset hankitaan julkisella tarjouskilpailulla. Vuonna 2016 toteuttajia ovat Tredu, TAKK, Onnenkieli Oy ja Spring House Oy. 2017 vuoden loppuun saakka luku- ja kirjoitustaidon koulutus on TE-toimiston järjestämisvastuulla (TEM). Vuoden 2018 alusta luku- ja kirjoitustaidon koulutus sekä aikuisten perusopetus siirtyvät OKM:n järjestämisvastuulle.

Ennen kotoutumiskoulutukseen ohjaamista TE-toimisto selvittää asiakkaan opiskelunvalmiudet lähettämällä asiakkaan suomen kielen lähtötason arviointiin. Lähtötason arviointi toteutetaan ulkopuolelta ostettuna palveluna ja testaaja hyödyntää valtakunnallista aikuisten maahanmuuttajien kielitaidon testaukseen kehitettyä yhtenäistä toimintamallia (Testipiste).

Omaehtoisista suomen kielen koulutuksista löytyy tietoa www.finnishcourses.fi- sivuilta.

1.6. Taloudellinen tuki kotoutumisaikana

Asiakas saa kotoutumisaikana normaalia työttömyysetuutta, jos etuuden saamisen työvoimapolitiittiset edellytykset täyttyvät. Palvelujen, kuten kotoutumiskoulutuksen aikana on mahdollisuus saada lisäksi verotonta kulukorvausta 9€/päivä sekä palvelun sisältyessä kotoutumissuunnitelmaan, mahdollista korotusosaa. Etuudet maksaa Kela tai joissain tapauksissa työttömyyskassat.

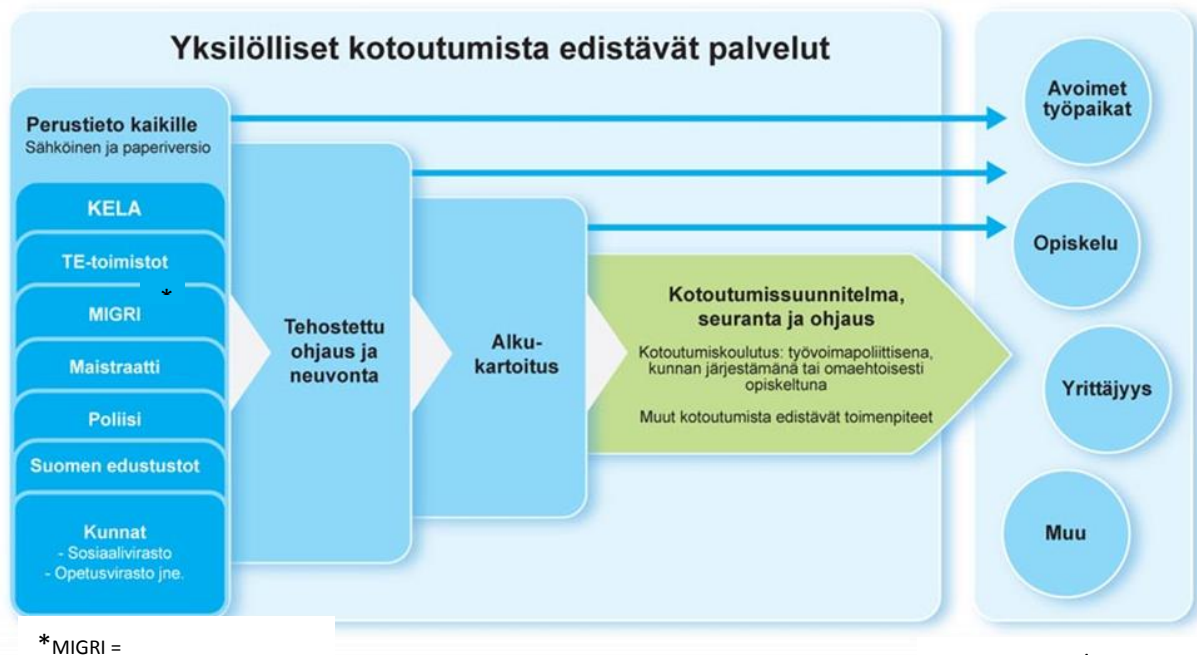
1.7. Muut kotoutumista tukevat toimenpiteet

Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja ja TE-hallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä. Kotoutumislaisa säädetään muista kotoutumista tukevista ja edistävästä toimenpiteistä ja palveluista, jotka tulee huomioida sekä kotouttamisohjelmia että kotoutumissuunnitelmia tehtäessä ja toteutettaessa.

Toimenpiteet kirjataan kotoutumissuunnitelmaan maahanmuuttajan henkilökohtaisen tarpeen mukaisesti. Muita kotoutumista tukevia toimenpiteitä ja palveluja voivat olla esimerkiksi:

- maahanmuuttajalapsen ja -nuoren kotoutumista edistäviä toimenpiteet ja palvelut
- alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneen ja oleskeluluvan saaneen lastensuojelun jälkihuollon toimenpiteet ja palvelut
- erityisiä toimenpiteitä tarvitsevan palvelut ja tukitoimet
- muut toimenpiteet ja palvelut, jotka kannustavat maahanmuuttajaa hankkimaan omatoimisesti yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoja.

Kunnan eri toimialojen lisäksi näitä toimenpiteitä ja palveluja voivat järjestää myös muut tahot, kuten kansalaisjärjestöt.

Lähde: TEM/ELY-keskus

Kaavio 1. Kotoutumista edistävät palvelut.

2. LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT

Lasten ja nuorten kotouttamisessa ensisijaista on ongelmien ennaltaehkäisy, erityistarpeiden ja ongelmien tunnistaminen ja varhainen puuttuminen. Lasten ja nuorten palveluissa korostuu tiivis yhteistyö lasten vanhempien ja huoltajien sekä muiden lasten kanssa toimivien tahojen kanssa. On huomattava, että suomalainen yhteiskunta on monitulkintaisempi kuin aikaisemmin. Nimeltään, ulkonäöltään tai pukeutumiseltaan ns. tavallisesta suomalaisesta eroava lapsi tai nuori ei välttämättä ole maahanmuuttaja tai ulkomaalainen. Lapsi voi olla syntynyt Suomessa, hänellä voi olla kaksikulttuuriset, maahanmuuttajataustaiset tai adoptiovanhemmat, jne. Jokainen lapsi ja nuori tulisi kohdata yksilönä eikä olettaa, että monikulttuurinen tai -kielinen tausta automaattisesti merkitsee hänen ohjaamistaan erityiseen maahanmuuttajaryhmään. Kiusaamiseen tulee puuttua kaikissa sen muodoissa, myös internetissä. Opettajan vastuulla on tunnistaa ja puuttua myös rasismiin. Lisätietoja: [R-sana – Kirja rasismista ja siihen puuttumisesta](#)

2.1. Neuvolat

Virtain kaupunki tuottaa perheneuvolapalvelut (sekä psykologi että sosiaalityöntekijä) myös Ruovedellä.

Neuvolassa maahanmuuttajaperheisiin sovelletaan normaalia tarkastuksista saatua ohjeistusta huomioiden kulttuurinen tausta. Neuvolassa käytetään tulkkia, jos kumpikaan vanhemmista ei puhu riittävän hyvin kieltä, jota neuvolassa ymmärretään. On taattava, että perhe voi kommunikoida ymmärtämällään kielellä. Tulkkia varattaessa kysytään, onko asiakkaalla toivomusta tulkin sukupuolesta.

Maahanmuuttajaperheiden kanssa työskentely ja tilanteen valmistelu voi viedä keskimääräistä enemmän aikaa erityisesti maahantulon alkuvaiheessa. Tulkin, lääkärin ja terveydenhoitajan ajanvaraukset tulee tehdä hyvissä ajoin etukäteen, ja vastaanotolle varataan kaksinkertainen aika normaaliin vastaanottoaikaan verrattuna aina kun se on mahdollista. Vastaanotolla toteutetaan ikäkausitarkastuksia valtakunnallisen ohjelman mukaisesti. Rokotusohjelma tarkistetaan. Terveysneuvonnassa ja kasvatusohjannassa huomioidaan kulttuuriset erot. Neuvolakäynnillä huomioidaan erityistä tukea tarvitsevat lapset ja perheet. Tarvittaessa heille tarjotaan tiennettyjä vastaanottokäyntejä. Yhteistyö varhaiskasvatuksen ja tarvittaessa lastensuojelun kanssa on erityisen tärkeää maahanmuuttajalasten kohdalla.

Haasteena on kotona olevien puolisoitten tavoittaminen sekä sitouttaminen käyttämään neuvolan palveluita. Maahanmuuttajalapset tarvitsevat nykyistä enemmän tietoa lapsen oikeuksista selkokielellä ja omalla kielellään. Vanhemmat tarvitsevat kasvatus- ja toimintamalleja sekä tukea kasvatukseen. Koulujen lisäksi neuvolat ovat keskeisiä palvelupaikkoja, joissa vanhemmat ja lapset voivat saada tietoa ja tukea. Henkilökunnan osaamista lisätään, jotta he osaavat tarvittaessa tunnistaa merkit myös mahdollisesta perheväkivallasta. Tarvittaessa puolisot tavataan erillään. Tulkin ammattimaisuus ja asiantuntevuus ovat ehdottoman tärkeitä luottamuksen saavuttamiseksi. Lasta tai sukulaista ei koskaan käytetä tulkkina.

Hyödyllisiä linkkejä:

- [Mikä perhe – perhe eri kulttuureissa](#)
- Monikielinen lastensuojelun infisivusto maahanmuuttajille: <http://www.lastensuojelu.info/fi/>
- [Monikieliset esitteet ennaltaehkäisevä terveydenhuolto äitiys- ja lastenneuvolassa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa](#)

2.2. Varhaiskasvatus

Virtain kaupungissa toimi syksyllä 2014 kaksi päiväkotia, neljä ryhmäperhepäiväkotia sekä 15 kotona toimivaa perhepäivähoitajaa. Lisäksi Virroilla toimii kiertävä erityislastentarhanopettajasta, joka on koulutettu tukemaan myös monikulttuurisia lapsia päivähoidossa ja esiopetuksessa. Ruoveden kunnassa on yksi päiväkotia, 3 ryhmäperhepäivähoitokotia, joista yhdessä on vuoroa hoitoa sekä hoitajan kotona tapahtuvaa perhepäivähoitoa.

Varhaiskasvatuksen lomakkeet käännetään tarpeen vaatiessa kuntien yhteistyönä ainakin englanniksi. Vanhemmille annetaan esite, joka kertoo paitsi varhaiskasvatuksen hallinnosta, myös kuvaa varhaiskasvatusyksiköiden arkea. Vanhempien kanssa tehdään läheisesti yhteistyötä. Henkilökunnan monikulttuurista osaamista vahvistetaan tarvittaessa yhteisillä koulutuksilla. Monikulttuurisesta varhaiskasvatuksesta voidaan jatkossa laatia yhteinen toimintamalli ja käsikirja.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten yleisiä tavoitteita päivähoidossa ovat lapsen sopeutuminen päivähoitoon, lapsen oman identiteetin tukeminen sekä kouluvalmiuksien saavuttaminen. Toiminnassa on tärkeää myös sekä suomen kielen että lapsen oman äidinkielen säilyttäminen. Vanhempia kannustetaan ja rohkaistaan huolehtimaan lapsen oman äidinkielen kehitymisestä ja oman kulttuurisen perinteen

välittymisestä lapselle. Varhaiskasvatuksessa käytetään tarpeen mukaan korvaavia kommunikaatiomuotoja kuten kuvia.

Päivähoito on monelle maahan muuttaneelle kuntalaiselle ensi kosketus suomalaiseen yhteiskuntaan. Päiväkodilla onkin tärkeä rooli tukea koko perheen kotoutumista opastamalla mahdollisuuksien mukaan kunnan palveluihin ja suomalaiseen kulttuuriin. Lapsen tulee saada kokea olevansa hyväksytty ja häneen sekä hänen kulttuuriinsa suhtaudutaan myönteisesti huomioiden mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi perheen uskonnolliset erityispiirteet. Varhaiskasvatuksen ilmapiiriin tulisi olla avoin ja turvallinen keskustelulle sekä erilaisuuden hyväksymiselle. Tavoitteena varhaiskasvatuksessa on, että lapsen suomen kielen ja kulttuurin oppimista edistetään. Oppiminen tapahtuu pääsääntöisesti päivähoidon arkitilanteissa.

2.3. Esiopetus

Lapsella on oikeus saada maksutonta esiopetusta vuosi ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapsi aloittaa esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta. Ilmaista esikoulua käydään viitenä päivänä viikossa, noin 19 tuntia viikossa.

Esiopetusvuonna tehtävien arviointien lisäksi lapsen kielen kehittymistä ja kielen tasoa voidaan arvioida soveltuvilla testeillä ja materiaaleilla. Esiopetussuunnitelman laadinnassa kiinnitetään erityisesti huomiota S2-kielen opetussuunnitelmaan. Suomen kielen oppimisen seurantalomake siirretään vanhempien luvalla kouluun koulutulokaskaavakkeen mukana, jolloin syntyy jatkumo alakouluun ja tieto kielen kehityksen vaiheista on näkyvissä. Kevään oppilaanhuoltopalaverissa mietitään yhdessä vanhempien ja koulun kanssa lapselle sopiva luokka- ja koulusijoitus. Yhteistyö nivelvaiheessa lasten siirtyessä perusopetukseen on tärkeää. Esimerkiksi kuvien käyttöä opetuksen tukena voi jatkaa perusopetuksessakin. [Eka-peliä maahanmuuttajalapsille](#) voi myös hyödyntää.

2.4. Valmistava opetus, perusopetus ja S2-opetus

Valmistavaa opetusta annetaan 7-17-vuotiaille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomen kielen taito ei vielä ole riittävän hyvä perusopetuksen ryhmässä opiskeluun. Valmistavalla luokalla opiskellaan pääosin yhden lukuvuoden ajan, jonka jälkeen oppilas siirtyy omaan lähikouluunsa. Virroilla on ollut jo monia vuosia maahanmuuttajaoppilaiden valmistava luokka sekä S2-kielen opetusta. Ruovedellä valmistavaa opetusta saa lv.2015-2016 yhteensä 60 turvapaikanhakijalasta. He opiskelevat kotia lähellä olevissa Pekkalan ja Visuveden kyläkouluissa oman opettajan ja avustajan ohjaamina. Kun valmistavan opetuksen 900 tai 1000 oppituntia täyttyy, lapset siirtyvät opiskelemaan yleisopetuksen luokkiin.

Valmistavan opetuksen järjestäminen rahoitetaan oppilaskohtaisella valtionosuudella. Opetuksen järjestäjälle maksetaan perusopetuksen kotikuntakorvauksen perusosa kaksinkertaisena ilman kunnan rahoitusosuutta. Julkaisun lopussa on linkkejä muuhun hyödylliseen materiaaliin.

Perusopetuksen tavoitteena on taata kaikille lapsille tasavertaiset mahdollisuudet jatko-opintoihin ja muuhun elämään. Maahanmuuttajaoppilaat käyvät koulua asuinalueellaan ikätasoaan vastaavalla luokka-asteella. **Maahanmuuttajaoppilaiden opetus ja vastuu heidän kielenoppimisestaan kuuluu jokaiselle opettajalle, ei vain yksittäisille S2-opettajille tai erityisopettajille.** Kodin ja koulun yhteistyö erityisesti alkuvaiheessa vaatii panostusta. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi maahanmuuttajaoppilas ja hänen perheensä tarvitsevat riittävästi ohjausta ja tietoa koulujärjestelmästä, perusopetuksen ja kouluyksikön tavoitteista, mutta eri näkökulmasta kuin suomalaiset oppilaat ja vanhemmat, joille koulumaailma on jo tuttu. Vanhemmille tarjotaan tilaisuuksia tutustua suomalaiseen koulumaailmaan.

Kontaktit suomalaisten lasten ja nuorten kanssa ovat tärkeitä maahanmuuttajalapsen ja –nuoren kotoutumisessa. Lasta ja nuorta kannustetaan harrastuksiin ja erilaisiin vapaa-ajantoimintoihin yhdessä suomalaisten lasten ja nuorten kanssa. Koulu tekee yhteistyötä nuorisotoimen kanssa. Myös

kerhotoimintaa ja kuraattoripalveluja hyödynnetään. Koulun on puututtava kaikkiin rasismien muotoihin, esim. kiusaamiseen, syrjintään, ryhmästä poissulkemiseen, haukkumiseen ja nimittelyyn. Koulu pitää esillä monikulttuurisuutta ja edistää kansainvälisyyttä mm. kansainvälisyyskasvatuksella, rasismien vastaisen viikon tempauksilla jne.

Suomi toisena kielenä (S2)-opetus on perusopetuksen opetussuunnitelmaan sisältyvää opetusta. S2 on tarkoitettu kaikille niille oppilaille, joiden kielitaito ei ole äidinkielen tasoinen kielen kaikilla osa-alueilla. S2-opetusta järjestetään äidinkielen tunneilla eriytettynä, erillisinä S2-tunteina tai tukiopetuksena. Oppilaan todistuksessa S2-oppimäärä arvioidaan suomi äidinkielenä -oppimäärän sijasta. S2-opetusta järjestetään Virroilla. Ruovedellä sitä järjestetään tarpeen mukaan.

Hyödyllisiä linkkejä:

- [Moped](#) on monikulttuurisen pedagogiikan sivusto, joka on suunnattu kouluikäisten lasten opettajille ja heidän vanhemmilleen. Mopedista löytyy monenlaista tärkeää tietoa koulun arkipäivästä. Sivuilta löytyy mm. kokoelma kouluissa tarvittavia [hallinnollisia lomakkeita eri kielillä](#)
- [Sutina](#) on S2-opettajat ry:n jäsenlehti. Lehdessä kirjoitetaan S2-alan ajankohtaisista teemoista, esitellään uutta tutkimusta ja kirjallisuutta ja julkaistaan keskustelupuheenvuoroja.
- Siirtolaisuusinstituutti on koonnut muuttoliikkeisiin ja maahanmuuttoon liittyvän [opetuskokonaisuuden](#), joka yhdistää asiantiedon sekä leikinomaisen oppimisen.

Valmistavan opetuksen tunti Pekkalan koululla Ruovedellä

2.5. Oman äidinkielen ja uskonnon opetus

Maahanmuuttajien äidinkieli on tarkoitettu esikoulua, peruskoulua ja lukiota käyville maahanmuuttajataustaisille lapsille, jotka puhuvat opetuskieltä äidinkielenään tai kotikielenään. Oman äidinkielen opiskelun merkitys on laajasti tutkimuksin todennettu. Omakielisen avun tarve on suuri varsinkin silloin, kun suomen kielen taito on vielä heikko. Kokemuksien ja myös kielitieteellisen tutkimuksen

valossa oman äidinkielen puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen oppiminen tukee sekä lapsen että aikuisen vieraan kielen oppimista. Oman äidinkielen ja suomen kielen opiskelu yhdessä mahdollistavat toiminnallisen kaksikielisyyden syntymisen. Ruovedellä ja Virroilla oman äidinkielen opetusta järjestetään mahdollisuuksien mukaan. Kuntien välillä tarkistetaan mahdollisuus yhteisten opetusryhmien muodostumiseen.

Koulutuksen järjestäjä voi hakea vuosittain erillistä valtionavustusta Opetushallitukselta oman äidinkielen opetuksen järjestämiseen. Oman äidinkielen opetuksen ryhmässä on opetuksen alkaessa oltava vähintään neljä oppilasta. Opetusta on enintään kaksi ja puoli viikkotuntia. Vähemmistöuskontojen ja elämäntiedon opetusta järjestetään, jos vähintään kolme opetukseen oikeutettua asuu saman kunnan alueella.

Seurantamittareina voidaan käyttää:

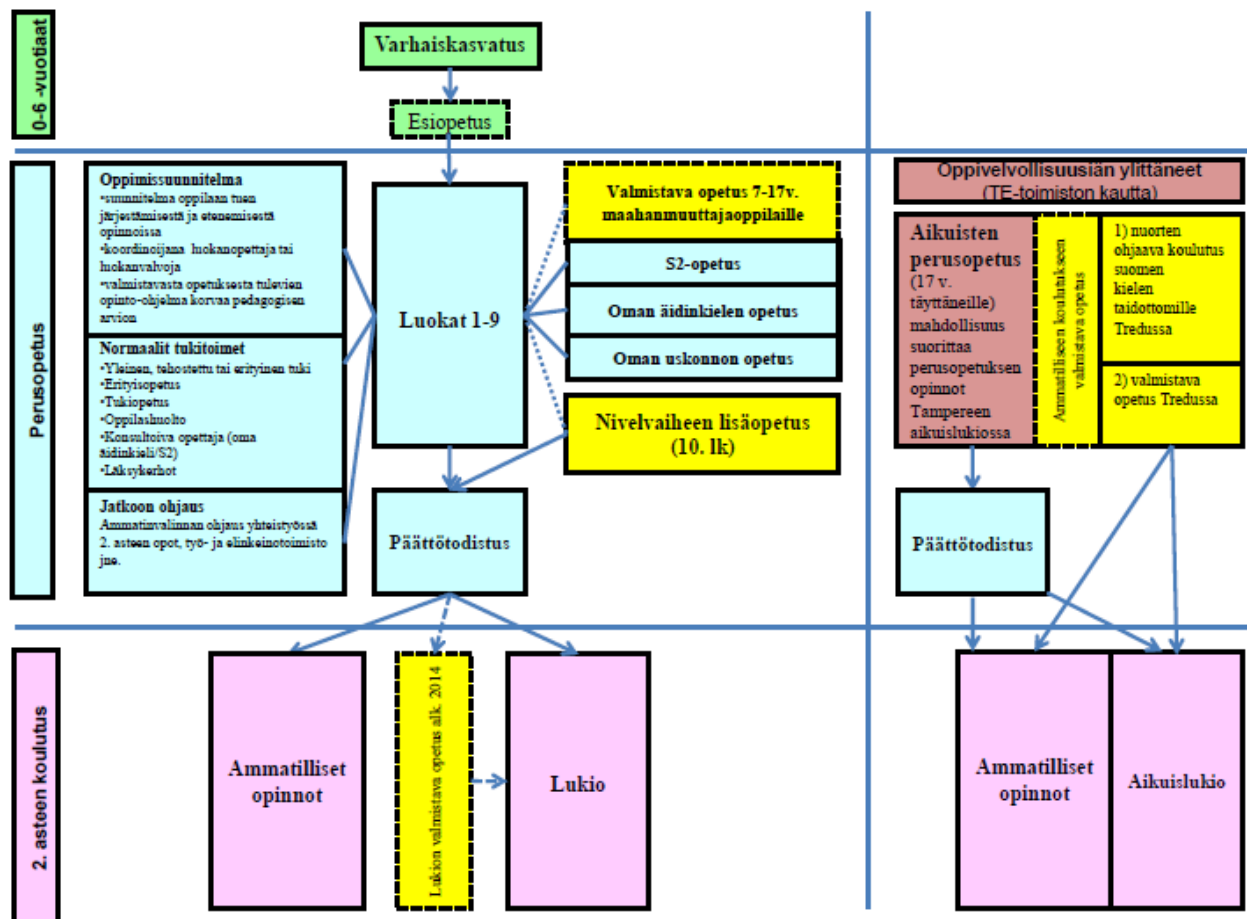
- valmistavan opetuksen oppilasmäärä
- S2-kieltä opiskelevien määrä
- perusopetuksen päättötodistuksen saaneiden määrä
- jatko-opintoihin sijoittuneiden maahanmuuttajataustaisten oppilaiden määrä

2.6. Toisen asteen koulutus

Ruovedellä toimii Ruoveden lukio ja Virroilla Virtain lukio. Nuorten aikuisten valmistava opetus on mahdollista järjestää, mikäli kunnissa tarvetta esiintyy. Tämän jälkeen on mahdollista jatkaa ikäkauttaan vastaavassa opetusryhmässä, mikäli kielitaito ja osaamistaso sen mahdollistavat. Alueella toimivat toisen asteen ammatillista opetusta tarjoavat ovat [Tredu](#) (Tampereen ammattiopisto, toimipiste Virroilla) sekä [Sasky](#) (Sastamalan koulutuskuntayhtymä, lähin toimipiste Mäntässä).

Hyödyllisiä linkkejä:

- [Miten edistämme ohjauksella monikulttuurisen nuoren opiskelu- ja työkykyä? –opas \(NuMat –hanke\)](#)
- [Opas koulutuksesta ja työelämästä monikulttuurisille nuorille](#)

Kaavio 2: Maahanmuuttajaoppilaan koulupolku (kouluikäiset sekä oppivelvollisuusiän ylittäneet)

2.7. Nuorisotyö

Nuorisopalvelujen kaikki toiminta on avointa myös maahanmuuttajalapsille ja –nuorille. Haasteena on madaltaa heidän kynnystään tulla mukaan toimintaan. Tavoitteena on tehdä yhteistyötä koulujen kanssa esimerkiksi järjestämällä yhteisiä vanhempainiltoja, jolloin vanhemmat voivat tulla tutustumaan nuorisotiloihin ja niiden toimintaan opinto-ohjaajan tai koulukuraattorin kanssa. Nuorille puolestaan pyritään järjestämään käytännönläheistä toimintaa (pelit, leikit, tms.), jolloin ryhmään pääseminen helpottuu. Vuoropuhelulle sekä vanhempien että nuorten kanssa on varattava riittävästi aikaa. Nuorisotoiminnan tavoitteena laajemmin on edistää maahanmuuttajalasten ja –nuorten kotoutumista sekä lisätä suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden hyväksymistä. Nuorisotilat ovat avoinna iltaisin ja eri teemoilla kaikille yläasteikäisille ja sitä vanhemmille alle 18-vuotiaille nuorille. Nuorille on myös työpajatoimintaa.

Sekä Ruovedellä että Virroilla toimii nuorisovaltuusto, jonka tavoitteena on edustaa nuoria, vaikuttaa heidän vapaa-aikaansa ja tekemismahdollisuuksiinsa sekä tehdä kunnista kaikille nuorille viihtyisämmän ja paremman paikan elää sekä kasvaa rauhassa ja turvallisesti.

Ruoveden ja Virtain Etsivän nuorisotyön koordinaattorin tehtävänä on lisätä alueen 17-29 -vuotiaiden nuorten hyvinvointia etsimällä ja ohjaamalla heitä jo olemassa olevien palveluiden piiriin. Tehtävänä on nostaa ulkopuolelle ajautuneita tai ajautumassa olevia nuoria takaisin koulutukseen ja työmarkkinoille sekä parantaa heidän elämänhallinnantaitojaan ja tukea heidän omia voimavarojaan itsenäisen elämän opettelussa. Etsivän nuorisotyön tavoitteena on nuorten toimeentuloasiakkaiden määrän vähentäminen, nuorten työllisyyden parantaminen sekä koulupudokkaiden määrän vähentäminen. Etsivä nuorisotyö on

sekä ennaltaehkäisevää että korjaavaa työtä. Tarkoituksena on toimia henkilökohtaisena oppaana tietään etsivälle nuorelle.

TE-toimistossa nuorten kotoutujien ja maahanmuuttajien palvelutarpeet otetaan erityisesti huomioon. [Nuorisotakuu](#)-ohjelman toimenpiteissä on Pirkanmaalla erityisiä toimia nuorten aktivoimiseksi ja osallistamiseksi koulutukseen ja työmarkkinoille. Erityistä huomiota kiinnitetään niihin nuoriin, jotka saapuvat Suomeen oppivelvollisuusiän loppupuolella tai oppivelvollisuusiän jälkeen. On tärkeää, että jokaiselle löytyy sopiva koulutuspolku. Työllistymisen helpottamiseksi oppilaitosten työharjoittelu- ja oppisopimusmahdollisuuksia sekä TE-toimiston työkokeilua ja nuorten yhteiskuntatakuuta on hyödynnettävä enemmän.

Hyödyllisiä linkkejä:

- [Ei rasismille –hanke](#)
- [R-sana – kirja rasismista ja siihen puuttumisesta](#)
- [Nuorisotakuun arki ja politiikka](#)

3. AIKUISTEN PALVELUT

3.1. Maahanmuuttajien työllistyminen

Maahanmuuttajat ovat potentiaalista työvoimaa yrityksille. Työ on yksi kotoutumisen kannalta tärkeimmistä seikoista. Sen avulla toivotaan löytyvän mielekäs rooli uudessa yhteiskunnassa. Työn kautta sosiaaliset kontaktit kantaväestöön mahdollistuvat ja henkilön kielitaito karttuu. Yrityksillä on monesti korkea kynnys rekrytoida maahanmuuttajia. Syyksi mainitaan usein puutteellinen kielitaito. Maahanmuuttajien työttömyysaste on keskimäärin yli kaksinkertainen kantaväestöön verrattuna. Hallitusohjelman kirjauksen mukaan maahanmuuttajien työttömyys tulee puolittaa. Se ei tapahdu ilman erityisiä toimenpiteitä ja uusia näkökulmia.

Maahanmuuttajien työttömyyden hoitoa ja työllistämistä on paljon argumentoitu työvoiman tarjontalähtöisesti. Tulevaisuudessa tehokkaampaa olisi valita fokuksiksi työvoiman kysyntä, johon työorganisaatioiden rekrytoinnit pohjautuvat. Rekrytoinnissa on asetettu ydinosaamisen osaamis- ja toimintakykyvaatimukset, joiden selvittäminen on merkittävä osa onnistunutta rekrytointia. Maahanmuuttajien työllistymisen kannalta on olennaista tunnistaa nämä tekijät kussakin rekrytointitilanteessa. Sellaisissa tapauksissa, joissa työorganisaatio tarvitsee etenkin kielitaitoa, toisen maan kulttuurin tai toimintaympäristön tuntemusta, kontakteja vientimaihin, uudenlaista osaamista, asiakaspalvelun erityistaitoja, hyvää motivaatiota jne. saattaa olla hyvinkin perusteltua katsoa rekrytoinnissa erityisen tarkkaan maahanmuuttajan osaamisprofiilia.

Alueen tasolla tässä on oiva kenttä Yritys-Suomen kumppaneille nostaa vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa esille maahanmuuttajien rekrytointikäytännöt ja erityisosaamiset. Sadoilla yrityskäynneillä on mahdollista rakentaa yritysten kanssa rekrytointeihin osaamisprofiilia ja kytkeä se myös maahanmuuttajien työllistämiseen. Etenkin toimintaansa voimakkaasti kehittävät yritykset ovat fokuksessa tässä asiassa ja tarjoavat Yritys-Suomen toimijoille mahdollisuuden tukea esimerkiksi kansainvälityviä yrityksiä. Yritys-Suomen toimijoiden edustus tulisi myös saada mukaan kotouttamisohjelmatyöhön jatkossa vahvasti mukaan.

Hyödyllisiä linkkejä:

- [Maahanmuuttajien työllistyminen – Taustatekijät, työnhaku ja työvoimapalvelut \(TEM\)](#)

3.2. Työvoimapalvelut

TE-palveluissa kotoutumislaki tarkoittaa käytännössä maahanmuuttaja-asiakkaan kielitaidon, työelämävalmiuksien ja ammatillisen osaamisen kasvun tukemista työvoimapolitiisin toimenpitein. TE-toimisto työskentelee paitsi asiakastasolla, myös muutoin kotoutumisen edistämiseksi yhteistyössä kuntien, elinkeinoelämän, järjestöjen, kouluttajien ja muiden tahojen kanssa luoden yleisiä edellytyksiä yksilöllisen kotoutumisprosessin menestyksekkään lopputuloksen mahdollistamiseksi. Tiiviillä verkostotyöllä mm. Yritys-Suomi -kumppanien kanssa voidaan konkreettisesti edistää yritysten osaamistarpeiden tyydyttämistä kotoutuneiden maahanmuuttajien työpanoksella. Kotoutumisprosessi onkin nähtävä vahvasti kaikkien yhteiskuntalohkojen konkreettisena yhteistyönä ja kuntatasolla sillä on kytkennät myös elinkeino-, koulutus- ja osaamisasioihin.

Kotoutumisvaiheen palveluista on kerrottu tämän ohjelman ensimmäisessä luvussa. Kotouttamisvaiheen päätyttyä työttömien maahanmuuttajien palvelusta vastaavat TE-toimiston palvelulinjat. Palvelut tuotetaan normaaliuden periaatteella eli samoilla periaatteilla kuin kotosuomalaisienkin palvelut. Maahanmuuttajuus voi vaikuttaa henkilön palvelutarpeeseen, mutta ei yksinomaan määrittele tarjottavia palveluita vaan palvelutarpeet määrittävät pääosin samojen tarpeiden pohjalta kuin kantasuomalaisillakin.

Kotoutujalla on, samoin kuin kantaväestöönkin kuuluvilla, velvollisuus osallistua toimenpiteisiin. Viranomaisilla on velvollisuus tarjota aktiivisesti toimenpiteitä määrärahojen rajoissa. Pirkanmaan TE-toimiston aloitettua toimintansa 1.1.2013 tuotetaan kaikki TE-palvelut maakunnassa samansisältöisinä ja samoilla periaatteilla.

Ruoveden ja Virtain työpajat tarjoavat työttömille mahdollisuuden kuntouttavaan työtoimintaan kunkin yksilöllisten tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Pajalla annetaan neuvontaa ja ohjausta työelämään sekä koulutukseen liittyvissä asioissa. Lisäksi työpaja toimii kuntouttavan työtoiminnan yksikkönä. Palveluun sisältyy työ-, yksilö- ja ryhmävalmennusta sekä palveluohjausta. Toiminnan tavoitteena on tukea kokonaisvaltaisesti asiakasta erilaisissa elämäntilanteissa sekä edistää kuntoutumista, työllistymistä ja ammatilliseen koulutukseen hakeutumista. Työvalmennus työpajalla tapahtuu pääasiassa yksityisten tilaamien töiden sekä yritysten alihankintatöiden parissa.

Virtain kaupungissa kuntouttavan työtoiminnan järjestää perusturva, jonka palveluksessa on yksi työn suunnittelija. Lisäksi kaupungin hankepäällikön alaisena toimii eri työpajoja, joihin asiakkaita voidaan ohjata työkokeiluun ja palkkatukityöhön. Ruoveden kunnassa kuntouttava työtoiminta on kunnanhallituksen alaista toimintaa, toiminnasta vastaa yksi työn suunnittelija, joka tekee tiivistä yhteistyötä työpajojen kanssa.

4. KAIKILLE IKÄRYHMILLE YHTEISIÄ PALVELUJA

4.1. Sosiaali- ja terveyspalvelut

Virtain kaupunki tuottaa sosiaali- ja terveyspalvelut myös Ruoveden kunnalle, jossa on oma sosiaalitoimisto ja terveyskeskus.

Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat tasavertaisesti kaikkien kotikuntalain (1994/201) mukaisesti kunnassa asuvien käytettävissä ja saatavissa. Henkilökunnan on asiakastyössään otettava huomioon asiakkaiden kulttuurierot sekä avattava laajemmin palvelujärjestelmää. Yhdenvertaisen palvelun takaamiseksi asiakastilanteessa käytetään tulkkia. Etenkin alkuvaiheessa tämä on tärkeää, jotta asiakkaalle voidaan selvittää hänen etuutensa, oikeutensa ja velvollisuutensa. Tulkkia tilatessa on varattava vähintään kaksinkertainen aika normaaliin asiakaskäyntiin verrattuna sekä huomioitava esimerkiksi tulkin sukupuolen

merkitys. Tulkin lisäksi kommunikaation apuna voidaan käyttää muita keinoja, mm. kuvia (www.papunet.net). Eri infolehtisiä on jatkossa hyvä käännettä eri kielille.

Perussosiaalityön tehtävänä on järjestää sosiaalityön palvelut tarvittaessa kaikille maahanmuuttajille. Virkamiesten keskeinen tehtävä on kotouttamislain mukaisesti osallistua työvoimaviranomaisten ja maahanmuuttajien kanssa alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien laadintaan. Sosiaalityö pyrkii huomioimaan henkilön tarpeet ja resurssit kokonaisvaltaisesti. Työntekijä etsii yhdessä asiakkaan kanssa ratkaisuja ongelmiin keskustelemalla ja järjestämällä erilaisia palveluja. Tavoitteena on asiakkaan elämänhallinta ja omatoimisuus. Sosiaalityön työvälineinä ovat säännölliset yksilö- ja perhetapaamiset sekä yhteistyö eri hallintokuntien ja muiden yhteistyötahojen kuten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Esimerkiksi työn tai perhesiteiden vuoksi paikkakunnalle muuttavat tulevat yleensä terveydenhuoltohenkilöstön asiakkaiksi vasta siinä vaiheessa kun he tarvitsevat terveyspalveluja. Tälle ryhmälle ei tehdä varsinaisia maahantulotarkastuksia, mutta erilaisten terveysongelmien ilmaantuessa terveydenhuoltohenkilöstön olisi hyvä muistaa ottaa huomioon asiakkaan lähtömaan terveystilanne. Tärkeää on myös huomioida, että rokotussuoja tällä ryhmällä saattaa olla puutteellinen. Lasten rokotukset hoidetaan kuntoon lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon toimesta, mutta aikuisten rokotukset pitäisi myös saada ajan tasalle. Terveystarkastuksissa on kartoitettava asiakkaan fyysinen ja psyykinen terveystilanne kokonaisvaltaisesti, jotta jatkoon toimenpiteet ja palveluntarpeet voidaan määritellä. Terveystarkastusten kautta asiakkaat ohjautuvat neuvolapalveluiden piiriin, joissa heitä motivoidaan palveluiden käyttöön.

Maahanmuuttajien kanssa asioidessa on hyvä huomioida vieraan kielen ja kulttuurin aiheuttamat vaikutukset. Asioihin perehtyminen ja tilanteen selvittely vie monesti enemmän aikaa. Asiakkaalle suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän eri käytännöt saattavat olla täysin vieraita. Ohjauksen pitää olla perusteellisempaa ja itsestään selvältäkin tuntuvat asiat pitää muistaa huomioida ja selvittää asiakkaalle. Tulkin käyttö saattaa olla tärkeää vielä vuosia maahantulon jälkeen, jotta asiat varmasti tulevat ymmärretyiksi. Lähetettä erikoissairaanhoidon tehtäessä tulee mainita asiakkaan äidinkieli sekä muistuttaa tulkin tarpeesta.

Virtain kaupungin perusturvalautakunta, Virtaintie 26, 34800 Virrat
Virtain sosiaalitoimisto, Virtaintie 26, 34800 Virrat
Virtain terveyskeskus, Sairaalantie 1, 34800 Virrat

Ruoveden sosiaalitoimisto, Ruovedentie 30, 34600 Ruovesi
Ruoveden terveyskeskus, Ruovedentie 56, 34600 Ruovesi

Hyödyllisiä linkkejä:

- [Tietoa mielenterveyden häiriöistä eri kielillä](#)
- [Mikä perhe – Perhe eri kulttuureissa](#), Väestöliitto
- [Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi - Tutkimus venäläis-, somalialais- ja kurditaustaisista Suomessa](#)
- [Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten terveys- ja hyvinvointitutkimus](#)
- [Monikieliset terveyskyselykaavakkeet](#) mukaan lukien tuberkuloosioireet
- [Väestöliitto: Monikulttuurisuus](#)
- [Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilma](#)

4.2. Asuminen

Maahanmuuttajien asumista tuetaan tarvittaessa kotoutumisvaiheessa antamalla heille perustietoa asumisesta Suomessa sekä lähiohjausta talon järjestyssääntöjen sekä asumiskulttuurin ohjaamisessa.

Suomen Pakolaisavun [Naapuruussovittelun keskus](#) ennaltaehkäisee ja sovittelee asumiseen ja naapuruuteen liittyviä konflikteja. Muista asumiseen liittyvistä asioista voi tiedustella Virtain kaupungin ja Ruoveden kunnan asuntotoimistosta.

4.3. Vapaa-aikatoimi

Ruoveden ja Virtain kulttuuripalvelut järjestävät kulttuurielämyksiä eri ikäryhmille. Toiminta painottuu lapsille ja nuorille suunnattuihin tapahtumiin, jotka järjestetään useimmiten yhteistyössä koulun ja varhaiskasvatuksen kanssa. Kulttuurijärjestöjen ja yksityisten ihmisten kulttuurityötä tuetaan kohdeavustuksin.

Kaikki kulttuuritapahtumat ja tilaisuudet ovat avoinna kaikille. Internet on oleellinen keino etsiä kulttuuriin liittyviä tapahtumia ja tietoja sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti. Ruoveden ja Virtain verkkosivujen tapahtumakalenterista löytyy tietoa oman paikkakunnan tapahtumista ja tilaisuuksista

Kirjaston tehtävänä on antaa laadukkaita kirjasto- ja informaatiopalveluja tarjoamalla ajantasaista aineistoa ja ammattitaitoista tietopalvelua. Pääsääntöisesti kirjastopalvelut ovat maksuttomia. Kirjastossa on asiakkaiden käytössä maksuttomia asiakastyöasemia, joissa on internet-yhteys, tekstinkäsittelyohjelmia, skanneri, tulostusmahdollisuus sekä Skype. Henkilökunta opastaa kirjaston käytössä ja tarvittaessa verkkoasioinnissa.

Pääkirjastoissa on lainattavissa vieraskielistä kaunokirjallisuutta sekä eri kielten kielikursseja. Pääkielenä on englanti. Lisäksi on jonkin verran viron-, ruotsin-, saksan- ja venäjänkielistä kirjallisuutta. Avuksi suomen kielen opiskeluun on lainattavissa erilaisia oppaita ja kielikursseja sekä selkokielistä kirjallisuutta. Kirjastoissa on myös laadukkaita elokuvia DVD-muodossa sekä musiikkia CD-levyinä ja nuotteina. Aineistoa, jota ei kirjastosta löydy, voidaan tilata kaukolainaksi muista kirjastoista.

Ruoveden opisto tarjoaa opiskelijan kotipaikkaan, ikään, sukupuoleen ja koulutustaustaan katsomatta monipuolista koulutusta useilla eri aloilla, mm. kielissä, kuvataiteessa, kädentaidoissa, liikunnassa, musiikissa ja teatteritaiteessa. Virroilla toimii Merikanto-musiikkiopisto.

Ruovedellä ja Virroilla on monipuoliset liikunta- ja ulkoilumahdollisuudet, joista saa lisätietoa kuntien www-sivuilta.

4.4. Kolmannen sektorin toimijat

Kolmannella sektorilla tarkoitetaan vapaaehtoissektoria, joka on toimijana julkisen hallinnon ja yksityisen sektorin rinnalla. Kolmas sektori käsittää järjestöt, yhdistykset ja seurat. Kolmannen sektorin toimijat järjestävät paikkakunnalla erilaisia toimintoja ja tukevat maahanmuuttajien kotoutumista. Kolmannen sektorin kotouttamistyö on usein ruohonjuuritason työtä, joka edistää maahanmuuttajien kotoutumista arkielämään ja vapaa-aikaan liittyvissä asioissa.

SPR:n Ruoveden ja Virtain osastot kuuluvat SPR:n Hämeen piiriin. Hämeen piirin monikulttuurisuustoiminnan kehittäjä on Anu-Rohima Mylläri (anu.myllari@redcross.fi). SPR järjestää 1-3 kertaa vuodessa kunnan kutsumana infotilaisuuden kullekin valitulle kohderyhmälle ennalta sovitusta aiheesta. Tarkoitus on pyrkiä vastaamaan paikalliseen tarpeeseen ja tukea kotoutumista.

Ruoveden ja Virtain osastot voivat tehdä ensihuoltosopimuksen kunnan kanssa, josta käy ilmi, että päävastuu on ensisijaisesti kuntien viranomaisilla, mutta riittävän tuen ja palvelujen järjestämisen tueksi voidaan sopia vapaaehtoistehtävistä auttamistilanteissa.

SPR:n ensiapuryhmissä harjoitellaan ja ylläpidetään ensiaputaitoja. Ensiapuryhmä kokoontuu SPR:n Virtain toimistolla osoitteessa Sairaalan tie 1 parillisten viikkojen maanantaisin klo 18. Ensiapuryhmän johtaja on Kaija Koivumäki, puh. 044-5846473 ja ensiapupäivystysvastaavana toimii Pekka Akkanen, puh. 044-5756064. Ruoveden ensiapuryhmän yhteyshenkilö on Seija Niininen, puh. 040-7288698. Ensiapuharjoituksista ilmoitetaan Ruovesi-lehden seurapalstalla.

Ruoveden osaston vapaaehtoistoiminnan tiloissa Toimituvalla, Monitorin vieressä toimii terveysneuvontavastaanotto Terveyspiste. Terveyspiste on avoinna noin kerran kuukaudessa torstaisin. Ilmoitus aukiolosta löytyy Ruovesi-lehden seurapalstalla. Terveyspisteessä toimijat ovat koulutukseltaan sairaanhoitajia. Terveyspiste tarjoaa vapaaehtoista maksutonta ohjausta, tukea, neuvontaa, henkistä tukea sekä muuta terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintaa. Siellä voi keskustella sairaanhoitajan kanssa luottamuksellisesti itselle tärkeistä terveyteen ja hyvinvointiin liittyvistä kysymyksistä. Terveyspisteessä voi mittauttaa verenpaineen ja tarvittaessa myös astmaan liittyvä ohjaus on mahdollista. Lisätietoja tarvittaessa: Pirjo Alajoki puh. 0407281797, sähköposti pirjo.alajoki@phpoint.fi tai Tuula Pulkka puh. 0505412687, sähköposti tuula.pulkka@phpoint.fi

Reddie Kids -kerho on tarkoitettu 2-4-luokkalaisille tytöille ja pojille. Kerhossa leikitään, askarrellaan sekä tehdään ensiapuharjoituksia. Kaikki ovat tervetulleita mukaan toimintaan. Kerho kokoontuu SPR:n Toimituvalla Ruovedellä perjantaisin.

Myös Ruoveden ja Virtain seurakunnilla on paljon erilaista toimintaa. Lisäksi kunnissa on laaja ja monipuolinen yhdistys- ja järjestötoimijoiden kenttä (urheiluseurat, kyläseurat, kulttuuritoimijat, MLL, Martat, 4H, metsästysseurat, jne.). Lisätietoja löytyy kuntien www-sivuilta.

5. MONIALAINEN YHTEISTYÖ

Kotoutumista edistävän lain mukaisten tehtävien hoitamista varten saadut tiedot ja asiakirjat on pidettävä salassa siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Kuitenkin työ- ja elinkeinoministeriöllä (TEM), aluehallintovirastolla (AVI), elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella (ELY), työ- ja elinkeinotoimistolla (TE-toimistot), kunnan viranomaisella sekä Kansaneläkelaitoksella (KELA) on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä kotoutumista edistävän lain lukujen 2 (Maahanmuuttajan kotoutumista edistävät toimenpiteet), 5 (Kuntaan osoittaminen) ja 6 (Kustannusten korvaaminen) mukaisten tehtävien suorittamiseksi välttämättömät tiedot toisiltaan, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta, kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja palvelujen tuottajalta sekä ilman huoltajaa olevalle lapselle määrättyä edustajalta. Lisätietoja laki 1386/2010 87 §.

5.1. Maistraatti

Ruovesi ja Virrat kuuluvat Sisä-Suomen maistraattiin ja lähin asiakaspalvelupiste on Tampereella (Hatanpään valtatie 24, PL 682, 33101 Tampere). Asiakaspalvelu on avoinna maanantaisin ja tiistaisin klo 9-16.15.

Suomeen muuttaneelle ja Suomessa asuvalle ulkomaalaiselle henkilölle voidaan merkitä väestötietojärjestelmään kotikunta Suomessa, jos hänellä on tarkoitus jäädä tänne vakinaisesti asumaan ja lisäksi pysyvä tai jatkuva oleskelulupa tai vähintään yhden vuoden oleskeluun oikeuttava tilapäinen oleskelulupa sekä kotikuntalaissa säädetty erityisperuste. EU-kansalaiset ja Pohjoismaiden kansalaiset eivät tarvitse oleskelulupaa. Kotikunnan saamiseksi EU-kansalaiselta edellytetään poliisin suorittamaa oleskeluoikeuden rekisteröintiä. Suomessa vakituisesti asuvista henkilöistä merkitään väestötietojärjestelmään lisäksi muun muassa nimi, syntymäaika, kansalaisuus, perhesuhdetiedot (mm. vihkitodistus) ja osoite. Rekisteröinnin perusteella ulkomaalaiselle annetaan henkilötunnus.

Lisätietoja: [Ulkomaalaisen rekisteröinti](#) (esite löytyy myös ruotsiksi ja englanniksi)

5.2. Poliisi

Ruovesi ja Virrat kuuluvat Sisä-Suomen poliisilaitokseen. Ruoveden yhteispalvelupiste palvelee Kelan tiloissa osoitteessa Ruovedentie 13, 34600 Ruovesi. Virtain poliisiasema palvelee osoitteessa Pääskyntie 6, PL 22, 34801 Virrat.

Oleskelulupa-asiat ratkaistaan Tampereen pääpoliisiasemalla, mutta hakemuksia otetaan vastaan myös Virtain poliisiasemalla ja Ruoveden yhteispalvelupisteellä. Pirkanmaan poliisin lupapalvelu toimii ainoastaan ajanvarauksella Tampereen pääpoliisiasemalla. Muissa toimipaikoissa on pääsääntöisesti mahdollista päästä palveltavaksi myös ilman ajanvarausta. Tällöin on kuitenkin syytä varautua pitkään jonotukseen. EU-kansalaisen rekisteröinnit, pysyvä oleskeluoikeus sekä oleskelukortin ja pysyvän oleskelukortin myöntäminen EU-kansalaisen perheenjäsenelle, joka on kolmannen maan kansalainen, tehdään kaikilla poliisiasemilla. Lisätietoja: [Ulkomaalaisluvut](#).

Oleskelulupahakemukset tulee toimittaa oleskelupaikkakunnan poliisille henkilökohtaisesti. Tiettyjen ulkomaalaislupien osalta hakemus voidaan laittaa vireille myös [sähköisen asiointipalvelun](#) kautta. Lupa pitää maksaa hakemusta jätettäessä. Myös sähköisen asiointipalvelun kautta vireille laitettu hakemus tulee maksaa, ennen kuin hakemus lähtee käsiteltäväksi. Sähköinen hakemus tulee vireille vasta kun hakija on käynyt poliisilaitoksella todistamassa henkilöllisyytensä ja esittämässä hakemukseen tarvittavien liitteiden alkuperäiset kappaleet. Tähän tilaisuuteen hänen tulee myös varata aika [netistä](#). Sähköisen hakemuksen johdosta asiointi poliisilaitoksella tulee tapahtua kuukauden sisällä, muutoin siihen tullaan tekemään hakijaa kuulematta kielteinen päätös. Tämän ohjeen hakija joutuu hyväksymään sähköistä hakemusta tehdessään. Poliisin myöntämiin ulkomaalaislupiin liittyvät kysymykset voi lähettää poliisilaitoksen virkasähköpostiin, kirjaamo.pirkanmaa@poliisi.fi.

Poliisi voi myöntää ulkomaalaisille ulkomaalaisten henkilökortteja. Niillä ei voi matkustaa Suomen ulkopuolelle, koska ne eivät ole matkustusasiakirjoja. Niitä tarvitaan kuitenkin pankissa verkkopankkitunnusten saamiseksi. Lisäksi poliisi voi hakemuksesta vaihtaa EU- ja ETA-valtioissa annetun ajokortin vastaavaan suomalaiseen ajokorttiin.

5.3. Kansaneläkelaitos, Kela

Kelan Ruoveden toimipiste palvelee yhteispalvelupisteessä osoitteessa Ruovedentie 13, 34600 Ruovesi.

Oikeus Suomen sosiaaliturvaan ratkaistaan pääsääntöisesti sen perusteella, kuinka pitkältä oleskelusta on kysymys. Vakinaisesti Suomeen muuttava henkilö pääsee yleensä Suomen sosiaaliturvan piiriin muuttohetkestä lukien ja voi saada Kelan etuuksia. Vakinaiseksi asumiseksi lasketaan esimerkiksi paluumuutto, vähintään kahden vuoden työskentely Suomessa sekä avioliitto tai muu läheinen perhesuhde Suomessa vakinaisesti asuvaan henkilöön. Lisäksi vaaditaan, että oleskelulupa on myönnetty vähintään vuodeksi, jos on velvollinen oleskeluluvan hankkimaan. Oleskelulupia myöntää Maahanmuuttovirasto.

Vakinaisesti Suomeen muuttavien on haettava Suomen sosiaaliturvan piiriin pääsyä Kelan asiointipalvelussa tai [lomakkeella Y 77](#). Suomen sosiaaliturvaan kuuluville annetaan kirjallinen päätös asiasta. Myös Suomen sosiaaliturvaan kuulumisen voi tarkistaa Kelan asiointipalvelusta.

Jos henkilö muuttaa Suomeen tilapäisesti asumaan, ei yleensä ole oikeutta Kelan sosiaaliturvaetuuksiin. Esimerkiksi opiskelijoiden katsotaan muuttavan Suomeen vain tilapäisesti, jos muuton ainoa syy on opiskelu. Tietyissä tapauksissa henkilö kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin työskentelyn perusteella.

Henkilöllä ei ole oikeutta Suomen sosiaaliturvaan, jos hän saa EU-lainsäädännön tai sosiaaliturvasopimuksen perusteella etuuksia jostakin toisesta maasta tai kuuluu muuten jonkin toisen maan sosiaaliturvan piiriin. Tällaisia henkilöitä ovat esimerkiksi

- toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä lähetetyt työntekijät
- rajatyöntekijät, jotka muuttavat Suomeen tai jotka asuvat Suomessa, mutta työskentelevät toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä
- vieraan valtion tai valtioiden välisen järjestön palveluksessa olevat työntekijät ja heidän perheenjäsenensä.

Jos muuttaa Suomeen tilapäisesti toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä, on oikeus välttämättömään sairaanhoitoon eurooppalaisella sairaanhoitokortilla.

Lisätietoja: [Selkokielen opas Muutto Suomeen tai Suomesta ulkomaille](#)

5.4. ELY-keskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuulla ovat seuraavat maahanmuuttajien kotouttamiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvät tehtävät toimialueellaan:

- 1) kotouttamisen alueellinen kehittäminen, yhteistyö, yhteensovittaminen ja seuranta;
- 2) kuntien tukeminen ja neuvonta kotoutumisen edistämässä;
- 3) työ- ja elinkeinotoimistojen ohjaus, neuvonta, tukeminen ja osaamisen kehittäminen kotouttamisessa ja työllistymisen edistämässä;
- 4) työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen suunnittelu, hankinta ja valvonta;
- 5) kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamisen alueellisen strategian laatiminen ja toimeenpano;
- 6) ilman huoltajaa maassa asuville lapsille ja nuorille tarkoitettujen perheryhmäkotien ja muiden asuinyksiköiden perustamisesta sopiminen ja niiden toiminnan valvonta;
- 7) hyvien etnisten suhteiden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistäminen;
- 8) muut sille kotoutumista edistävissä laissa erikseen säädetty tehtävät.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukee toimialueensa kuntien kotouttamisohjelmien laadintaa ja seuraa niiden toteuttamista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimittaa työ- ja elinkeinoministeriölle vuosittain tiedot alueensa kotouttamisohjelmista ja niiden toimeenpanosta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa aluehallintoviraston kanssa.

Pirkanmaalla toimii Pirkanmaan ELY-keskuksen vetämä viranomaisten yhteistyöryhmä. Viranomaisverkosto mm. päivittää ohjeet EU-kansalaisten sekä EU:n ulkopuolelta tulevien maahanmuuttajien viranomaisasioiden hoidosta Pirkanmaalla.

6. KOTOUTTAMISTYÖRYHMÄ

Ruoveden ja Virtain kunnilla on yhteinen kotouttamistyöryhmä. Kotouttamistyöryhmän nimesi Virtain kaupunginhallitus 22.4.2014 § 145 ja Ruoveden kunnanhallitus 28.4.2014 § 83. Ryhmään nimitettiin kuntien yhteisestä perusturvasta sosiaalihoitaja ja hoitotyönjohtaja sekä kummastakin kunnasta sivistystoimenjohtaja. Pirkanmaan TE-toimiston sekä Pirkanmaan ELY-keskuksen edustajat osallistuvat viran puolesta työryhmän työskentelyyn. Lisäksi kotouttamisohjelman valmistelutyössä on asiantuntijana ollut käytettävissä ESR-rahoitteisen Alueellisen maahanmuuton kehittämishankkeen (ALMA) aluekoordinaattori Katariina Tcheuffa. Työryhmä on kutsunut valmistelutyöhön elinkeinoelämän, kolmannen sektorin ja maahanmuuttajien edustajia. Ruoveden kunnan osalta kotouttamisohjelman päivityksestä v. 2016 on

vastannut sivistystoimenjohtaja Riitta Juusenaho yhdessä Kotona Suomessa (ESR) –hankkeen aluekoordinaattori Katariina Tcheuffan kanssa.

Ryhmän tavoitteena on ollut saavuttaa synergiaetuja kotouttamisohjelman laatimisessa sekä ohjelman perusteella suoritettavien toimenpiteiden täytäntöönpanossa tekemällä asiat yhdessä kahden kunnan kesken. Kotouttamistyöryhmä huolehtii jatkossa kotouttamisohjelman päivityksestä. Ryhmä kokoontuu vähintään kerran vuodessa. Kokouksen valmistelu ja kokoon kutsuminen toimivat vastuuvuoroperiaatteella. Ryhmän kokouksiin kutsutaan kunnanjohtaja tai hänen nimeämänsä edustaja, jotka osallistuvat työskentelyyn tarpeen vaatiessa.

Ryhmä seuraa paikallista maahanmuuttoa ja millaisia palveluntarpeita se synnyttää. Vaikka maahanmuuttajia ei toistaiseksi Ruovedellä ja Virroilla ole paljon, on hyvä suunnitella ja kehittää toimintaa, jotta valmius uusien kuntalaisten vastaan ottamiseen on olemassa. Kahden kunnan välisen yhteistyön lisäksi moniammatillinen yhteistyö lisää kuntien sisäistä yhteistyötä, konsultaatiomahdollisuuksia ja tiedonkulkua. Työryhmä toimii tarvittaessa elinkeinoelämän tukena. Lisäksi työryhmän kautta järjestetään tarvittaessa yhteisiä teemakohtaisia koulutuksia kuntien henkilöstölle. Tulevaisuudessa esimerkiksi valmistava opetus ja S2-opetus ovat selkeitä yhteistyön paikkoja.

7. HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ

www.finnishcourses.fi – Suomen kielen kurssien hakupalvelu

[Etnisten suhteiden neuvottelukunta](#)

www.infopankki.fi – Valtakunnallinen verkkosivusto maahanmuuttajille

[KELA](#)

www.kotouttaminen.fi – Kotouttamisen osaamiskeskus, Työ- ja elinkeinoministeriö

www.lifeinfinland.fi – Tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta

[Laki kotoutumisen edistämisestä \(1386/2010\)](#)

[Maahanmuuttajien merkitys tulevaisuuden työvoimana Pirkanmaalla](#)

[Maahanmuuttajainfo Mainio](#)

[Maahanmuuttovirasto](#)

[Maistraatti](#)

[Muutto Suomeen tai Suomesta – selkokiehinen opas](#)

[Opas maahanmuuttajien parissa toimiville](#)

[Pelastakaa Lapset ry](#)

[Pirkanmaan tulkkikeskus](#)

[Siirtolaisuusinstituutti](#)

[Sisä-Suomen poliisilaitos](#)

[Suomen Pakolaisapu](#)

[Suomen Pakolaisneuvonta](#)

[Suomen Punainen Risti](#)

[TE-palvelut](#)

[Työ- ja elinkeinoministeriö](#)

[Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilma](#)

[Verotoimistot](#)

[Väestöliitto](#)

www.yhdenvertaisuus.fi

Urheilutuokio Pekkalan koulun pihalla Ruovedellä v.2015

LIITE 1: Pirkanmaan tulkkikeskuksen ohjeet tulkin tilauksesta ja käytöstä

YHTEYSTIEDOT

Tulkkipalvelus 03 5657 7314
ma-to klo 8.00–15.45
pe klo 8.00–15.15

Käännösvälitys 03 5657 7200
Laskutus 03 5657 7200
Johtaja 050 550 4146
Suunnittelija 040 806 3161

Laskutusosoite:
Tampereen kaupunki
Hyvinvointipalvelut / Pirkanmaan tulkkikeskus
PL 41
33201 TAMPERE

Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@tampere.fi

www.tampere.fi/tulkkikeskus

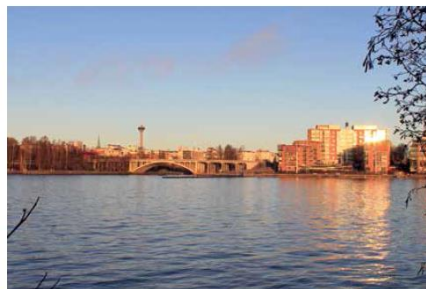
TAMPEREEN KAUPUNKI

Pirkanmaan tulkkikeskus
Kaupin sairaalan tilat
Parantolankatu 6 (5. krs)
33500 TAMPERE
Fax 03 5657 5290

6/2015

TAMPEREEN KAUPUNKI
HYVINVOINTIPALVELUT

Pirkanmaan tulkkikeskus Tulkkaus- ja käännöspalvelut

Avopalvelut

Pirkanmaan tulkkikeskus

PIRKANMAAN TULKKIKESKUS

Pirkanmaan tulkkikeskus tarjoaa tulkkaus- ja käännöspalveluja maahanmuuttajien kanssa tapahtuvaan asiakastyöhön silloin, kun viranomaisella ja asiakkaalla ei ole yhteistä kieltä.

Kielipalvelut on tarkoitettu ensisijaisesti Tampereen kaupungin sekä Tampereen lähikuntien viranomaisille. Tarjoamme palveluita myös muille tahoille. Kielivalikoimaamme kuuluu kymmeniä eri kieliä. Kysytyimpiä ovat: persia, arabia, venäjä, kurdi ja somali.

PALVELUT

Asioimistulkkaus tapahtuu joko paikan päällä tai etätulkkausena puhelimen tai videotulkkauslaitteiden avulla.

Käännökset tehdään aikataulun mukaan, josta sovitaan käännösvälitystä hoitavan työntekijän kanssa.

Asiakaskoulutusta voi tilata seuraavista aiheista: tulkin tilaaminen, tulkin välityksellä toimiminen, tulkin rooli asioimistulkkauksilanteissa, kulttuurierot ja kulttuurien välinen viestintä. Asiakaskoulutus räätälöidään tilaajan tarpeet huomioon ottaen.

TULKIN TILAAMINEN – TULKIN TILAA AINA VIRANOMAINEN

Tulkki kannattaa tilata aina, jos et tiedä varmasti, onko asiakkaan suomen kielen taito riittävä.

Tilaa tulkki hyvissä ajoin.

Huomaa, että tulkattava asiakaskäynti vie enemmän aikaa normaaliin asiakaskäyntiin verrattuna.

Mikäli varattu aika muuttuu tai peruuntuu, ilmoita siitä heti tulkkivälitykseen. Jos peruutus tehdään edellisenä päivänä klo 15.00 jälkeen tai samana päivänä, tulkkaus laskutetaan.

Tulkit eivät ota varauksia paikan päällä tai puhelimitse.

Tulkki ei voi tulkata asioimistilanteesta, johon osallistuvat esimerkiksi hänen lähisukulaisensa tai ystävänsä.

ILMOITA TULKKIVÄLITTÄJÄLLE:

- tulkkauskieli (mahdollisesti murre)
- tulkkauspäivä
- tulkkauksen alkamis- ja päättymisaika
- tarvitaanko tulkkia mies vai nainen
- tulkin kanssa työskentelevän viranomaisen nimi ja puhelinnumero
- maahanmuuttaja-asiakkaan nimi
- tulkkauspaikka ja tarkat osoitetiedot
- varaajan nimi ja puhelinnumero
- laskutusosoite, mikäli se on eri kuin tulkkausosoite
- tulkkauksen aihe (toimita mahdollinen etukäteismateriaali)

ASIOIMINEN TULKIN KANSSA

Kohdistu puheesi asiakkaalle (älä tulkkille) ja katso asiakasta kohti. Puhu mahdollisimman selkeästi ja ymmärrettävästi. Vältä ammattislangia.

Anna tulkkille aikaa tulkata puheesi.

Kerro ja hoida itse tulkin välityksellä kaikki asiat, jotka haluat asiakkaasi saavan tietää (esim. lomakkeiden täyttäminen, reseptien selittäminen). Tulkki tulkkaa kaiken, mitä sanotaan. Hän ei lisää mitään eikä jätä mitään pois.

Pidä kiinni sovitusta aikataulusta, koska tulkki on paikalla vain varatun ajan. Jos yhtäjaksoinen tulkkaus kestää monta tuntia, on muistettava pitää taukoja.

Käytä tulkkina vain ammattitulkkia, älä asiakkaasi sukulaista, tuttavaa äläkä koskaan lasta.

Otamme mielellämme vastaan palautetta sähköpostitse tulkkikeskus@tampere.fi

Pirkanmaan tulkkikeskus